

Notater

FoB2000
Folke- og boligtellingsen år 2000
Høringsnotat om innhold

Innhold

1. Innledning	3
2. Demografiske kjennemerker	7
3. Utdanningskjennemerker	14
4. Arbeidsmarkedskjennemerker	17
5. Inntektskjennemerker	25
6. Regionale inndelinger og kjennemerker	29
7. Boligtellingen	34
8. Andre kjennemerker	42
9. Oversikt over forslag til kjennemerker.....	44
Litteratur	46
Vedlegg 1	47
Vedlegg 2	49
De sist utgitte publikasjonene i serien Notater	50

1. Innledning

1.1. Bakgrunn

Statistisk sentralbyrå skal gjennomføre en ny folke- og bolig telling. Telling er planlagt gjennomført i november år 2000. Folke- og bolig tellingsprosjektet omtales i det følgende som FoB2000.

I løpet av høsten 1998 skal det fastsettes hvilket innhold tellingen skal ha. Med innhold menes hvilke variable som skal inngå i folke- og bolig tellingen. I det følgende brukes uttrykket 'kjennemerker' i betydningen variable.

Dette notatet er en gjennomgang av SSBs forslag til innhold i FoB2000. Notatet sendes til institusjoner som SSB har lært å kjenne som viktige brukere av folketellingsstatistikk. SSB ønsker med dette å innhente synspunkter fra brukerne på forslaget til innhold i FoB2000.

Innledningskapitlet i dette notatet inneholder en generell gjennomgang av planer, rammebetingelser og generelle forutsetninger for FoB2000. I kap. 2-7 presenteres de faglige hovedemnene i FoB2000 og de enkelte kjennemerkene under hvert hovedemne. Kjennemerker som faller utenfor hovedemnene i kap. 2-7, er omtalt i kap. 8. Omtalen av kjennemerkene følger en felles struktur der det er lagt vekt på å si noe om datagrunnlag og kvalitet, sammenlignbarhet med tidligere folke- og bolig tellinger, sammenlignbarhet med sektorstatistikker, brukerbehov og internasjonale anbefalinger. For hvert hovedemne er det et punkt der SSBs innstilling til kjennemerker oppsummeres og begrunnes. Dersom det er kjennemerker som foreslås utelatt fra FoB2000, er disse omtalt i et eget punkt helt til slutt i kapitlet. Dette gjelder bare kjennemerker som enten var med i FoB90 eller som er foreslått tatt med i FoB2000 av brukere.

Kapittel 9 inneholder en skjematisk oversikt over kjennemerkene. Skjemaet inneholder en oversikt over hvilken kilde de enkelte kjennemerker skal hentes fra. Av dette skjemaet går det også fram hvorvidt de enkelte kjennemerker er internasjonalt anbefalt for FoB2000 og om de inngikk i FoB90.

Definisjoner og forkortelser er forklart i hhv. vedlegg 1 og vedlegg 2.

Kjennemerker kan generelt grupperes i to hovedgrupper på grunnlag av hvilken funksjon de har i oppbyggingen av et datagrunnlag. På den ene siden finnes kjennemerker som først og fremst har en teknisk funksjon og på den andre siden kjennemerker som brukes i analyse- og publiseringssammenheng. Betegnelser som ofte brukes er hhv. 'tekniske variable' og 'analysevariable'. Eksempel på 'tekniske variable' er fødselsnummer, familienummer, numerisk adresse og personkode. 'Tekniske variable' har en viktig funksjon i forbindelse med avledninger av kjennemerker, som koblingsnøkler og indekser f.eks. Slike kjennemerker vil uansett inngå som en viktig del av datagrunnlaget for FoB2000, og de blir derfor ikke nærmere omtalt i dette notatet.

1.2. Mål

Hovedmålene for FoB2000 er å produsere folketellingsdata som:

- har nødvendig kvalitet
- oppfyller brukernes behov for data
- sikrer sammenlignbarhet med tidligere tellinger
- sikrer sammenlignbarhet med sektorstatistikken
- oppfyller internasjonale anbefalinger

1.3. Innsamlingsmetoden

Persondelen av FoB2000 skal i sin helhet baseres på registerdata, mens boligdelen gjennomføres som en tradisjonell skjematelling. Skjemaopplysningene skal brukes til å etablere alle husholdningsenheter og alle bebodde boliger i landet.

Arbeidet med å utrede innsamlingsmetoder for FoB2000 kom i gang våren 1994 ved at SSB nedsatte to arbeidsutvalg som skulle foreslå innsamlingsmetoder. Arbeidsutvalgene behandlet hhv. persondelen og bolig-/husholdningsdelen. Sentrale brukere av FoB-statistikk var representert i begge arbeidsutvalgene. Et viktig grunnlagsdokument for disse arbeidsutvalgene var evalueringsrapporten fra Folke- og bolig tellingen 1990. (Notater 94/3).

Innstillingene fra arbeidsutvalgene viser at innsamlingsmåten var gjenstand for omfattende drøfting. (Notater 95/3 og Notater 95/21). Selv om ingen av arbeidsutvalgene gav en klar anbefaling av innsamlingsmetode, kan likevel tre hovedmomenter framheves i innstillingene:

- FoB2000 skal være en totaltelling
- administrative og statistiske registre vil utgjøre en større del av datagrunnlaget for FoB2000 enn for noen tidligere telling
- det ble redegjort for svakheter og mangler ved registergrunlaget og utarbeidet planer for kvalitetsforbedring av dette

Gjennom de tiltakene som ble foreslått, forutsatte man at registerkvaliteten ville bli god nok til at persondelen i sin helhet kunne bli registerbasert. Opplysninger om husholdninger og boliger er ikke tilgjengelig via register. Derfor skal bolig- og husholdningsdelen av FoB2000 gjennomføres som en tradisjonell skjematelling.

Bruk av registerdata i forbindelse med FoB2000 representerer ikke noe prinsipielt nytt i forhold til de nærmest foregående folketellingene. Helt fra 1970 har registeropplysninger vært en viktig del av datagrunnlaget for folketellinger. Forskjellen fra tidligere tellinger er at denne gangen skal alle personkjenmerkene baseres på register.

Valg av innsamlingsmetode har selvsagt konsekvenser for innholdet. Enkelte kjennemerker vil ikke finnes i register og dermed oppstår det brudd med tidligere tellinger på enkelte punkter, f.eks. vil ikke opplysninger om reisemåte til og fra arbeid inngå i FoB2000. På den annen side vil registeropplysninger vanligvis gi flere detaljer enn opplysninger innhentet via skjema. Bruk av registerdata gir stor fleksibilitet i forhold til å knytte andre og flere registerkjenemerker til tellingen. Forslag til nye kjennemerker i persondelen vil ikke måtte "gå på bekostning" av noe annet, slik situasjonen ville ha vært ved bruk av personskjema med begrenset plass. Forslag til nye kjennemerker må likevel vurderes i forhold til hvor godt de er dekket i sektorstatistikkene.

Det vil være mange berøringspunkter mellom FoB2000 og en rekke sektorstatistikker, samtidig som både FoB og alle sektorstatistikkene har sin egenart. Folketellingene har en lang historie, og over tid har selvsagt innholdet i folketellingene endret seg på mange punkter, men det er også lett å peke på elementer som har vært stabile over lang tid. Folketellingenes egenart kan derfor karakteriseres ved hjelp av noen kjennemerker og prinsipper som har fått særlig god forankring gjennom den lange historien. Bortsett fra noen unntak har folketellingene samlet inn opplysninger om husholdning, yrke og bolig for hele befolkningen, og folketellingene skal kunne gi tall på lavt regionalt nivå. Dette kan på mange måter skilles ut som de mest sentrale "bærebjelkene" i en folketelling, og det er i hovedsak disse som skiller FoB fra sektorstatistikkene. Noen av disse bærebjelkene kan finnes i sektorstatistikker, men de finnes ikke i samlet kombinasjon utenom folketellingene.

1.4. Rammebetingelser for å fastsette innholdet i FoB2000

I tillegg til de rammebetingelser som følger av selve innsamlingsmetoden, er det også en rekke andre betingelser som til sammen danner grunnlaget for å fastsette innholdet i en folke- og bolig telling:

1.4.1. Brukernes behov

En av disse betingelsene er hvilke behov brukerne av folketellingsstatistikk har. Derfor er det en viktig målsetting for SSB å engasjere brukerne så tidlig som mulig i forberedelsene til en ny folketelling. Arbeidet med å fastsette innholdet i FoB2000 kom i gang i september 1997. For å nå flest mulig av brukergruppene i denne prosessen har SSB arrangert flere seminarer om innholdet i FoB2000. Følgende seminarer har vært gjennomført:

- 20.11.97 - seminar om innholdet generelt
- 12.02.98 - seminar om geografisk informasjon i FoB2000
- 18.02.98 - seminar om bolig tellingen
- 12.03.98 - seminar om arbeidsmarkedsdelen

Til hvert av seminarene har det vært distribuert fyldig bakgrunnsinformasjon. Seminarene har gitt mange nyttige kommentarer og innspill fra brukerne. Et relativt entydig signal på tvers av tema er at brukerne prioriterer sammenlignbarhet med løpende statistikk framfor sammenlignbarhet med tidligere tellinger.

Brukerkontakten gav også et klart signal om at den opprinnelige høringsfristen var for knapp, og det er derfor tatt hensyn til dette ved fastsetting av høringsfristen.

Det lages rapporter fra alle seminarene. Per mai -98 foreligger rapportene fra de tre første seminarene. (Notater 98/2, Notater 98/27 og Notater 98/19).

1.4.2. Sammenlignbarhet med tidligere folketellinger

En annen viktig betingelse er sammenlignbarhet med tidligere tellinger. Folketellingene representerer et unikt datagrunnlag når det gjelder muligheten til å følge utviklingen over lang tid. Hensynet til kontinuitet er derfor viktig for FoB2000. Likevel må hensynet til sammenlignbarhet med tidligere folketellinger veies opp mot hensynet til sammenlignbarhet med sektorstatistikker. Dette har sammenheng med at sektorstatistikkene er i kontinuerlig utvikling og mye skjer i løpet av en tiårsperiode.

En løsning som er teoretisk mulig, er å bygge opp kjennemerker etter alternative måter for dermed både å bevare sammenlignbarhet med tidligere tellinger og med løpende statistikk. I prinsippet er det fullt mulig å "konstruere" sammenlignbarhet med tidligere tellinger, f.eks. ved å utelate kjennemerker som er blitt tilgjengelig i nyere datagrunnlag. SSB går inn for at denne muligheten først og fremst må inngå som en del av den totale databeredskapen (jf. også brukersignalene på dette punktet).

Av praktiske grunner er det bare FoB90 som trekkes med i sammenligningen i dette notatet.

1.4.3. Sammenlignbarhet med sektorstatistikker

Sammenlignbarhet med sektorstatistikker er lettere å oppnå enn før, ettersom mange av kjennemerkene skal hentes direkte fra sektorstatistikker, og en kan tenke seg en større grad av datautveksling mellom FoB og sektorstatistikkene.

Selv om det legges opp til stor grad av samsvar med sektorstatistikkene når det gjelder kjennemerker, betyr det ikke at det blir stor grad av overlapping mht. statistikkprodukter. Det spesielle ved FoB er at kjennemerkene opptrer i kombinasjoner som er enestående for FoB. Dette gjelder i første rekke kombinasjoner med kjennemerker som FoB tradisjonelt har vært alene om på totaltellingsnivå, nærmere bestemt 'husholdning', 'yrke' og 'bolig'.

1.4.4. Internasjonale anbefalinger

De internasjonale anbefalingene for folke- og boligtellinger år 2000 er nå endelige. Anbefalingene er felles for FN og Eurostat.¹

Anbefalingene er ikke bindende, men for SSB er det et mål å forsøke å oppfylle dem så langt som mulig. I anbefalingene er det tatt hensyn til ulike innsamlingsmetoder - både tradisjonelle skjema-baserte tellinger og registerbaserte tellinger. Hensynet til kontinuitet er viktig også i de internasjonale anbefalingene.

Noen av anbefalingene kan det for Norges del være aktuelt å henvise til sektorstatistikken.

I anbefalingene skiller det mellom to hovedkategorier av kjennemerker:

- *'Core topics'*. Kjennemerker som er av grunnleggende interesse for internasjonale sammenligninger og som derfor må gis høy prioritet.
- *'Non-core topics'*. Kjennemerker som tellingen bør/kan dekke, men det er opp til de enkelte land hvor høyt de vil prioritere kjennemerker i denne kategorien.

I dette notatet er disse hovedgruppene omtalt som hhv. 'primære' og 'sekundære' kjennemerker.

---

¹ 'Recommendations for the 2000 censuses of population and housing in the ECE Region', Statistical Standards and Studies - No. 49.

2. Demografiske kjennemerker

2.1. Innledning

Demografiske opplysninger har per definisjon vært med i alle folketellinger. FoB60 var den siste tellingen som ble basert helt og holdent på opplysninger samlet inn ved hjelp av skjema. Like før FoB70 var Det sentrale personregister (DSP)² kommet i drift, og opplysninger om navn, adresse, sivilstand og fødselsdato var forhåndsutfyllt på personskjemaet. Folk skulle rette gale opplysninger, og disse opprettingene ble brukt til å forbedre DSP. I FoB80 ble folkeregisteropplysningene sett på som fasit, og ingen skjemaopplysninger overstyrte befolkningsdelens registerdata. I FoB90 var prinsippet det samme.

I den tiden registeropplysninger har blitt brukt i befolkningsdelen i folke- og boligtellinger, har dekningsgraden av registerdata blitt bedre fra telling til telling. Bare én sentral del av fagfeltet 'befolkning' har alltid manglet i registrene, nemlig muligheten for å etablere husholdninger (og dermed bl.a. samboerforhold). Dette er situasjonen også i FoB2000.

Befolkningskjennemerkene har i nyere registerfolketellinger i stor grad tjent til å definere enheter og ellers utgjort et sett med viktige bakgrunnskjennemerker. Befolkningsdelen har altså ikke vært et aktuelt datagrunnlag for rene demografiske analyser - det er det den løpende befolkningsstatistikken som har tatt seg av. Eneste unntaket fra dette bildet har vært folketellingenes data om husholdninger, som ikke har noen parallell i løpende registerstatistikk.

2.2. Datagrunnlaget

2.2.1. Aktuelle registre

Den klart viktigste eksterne datakilden for både FoB2000 som helhet og for de demografiske kjennemerkene spesielt, vil være Det sentrale folkeregister (DSF). Adressedelen i GAB-registeret er også en sentral datakilde (jf. kap. 6.2.). I tillegg kan det være aktuelt å bruke registre fra Utlendingsdirektoratet som kilde for enkelte kjennemerker knyttet til innvandrere. Data fra bolig tellingen skal brukes bl.a. til å etablere husholdninger. Dersom det etableres et boligregister, vil det også bli en aktuell datakilde.

I forhold til FoB90 vil datagrunnlaget for befolkningskjennemerker i FoB2000 være noe annerledes. Det skyldes at dagens DSF i hovedsak er mer presist og har flere kjennemerker enn DSP. SSB må imidlertid i større grad enn tidligere selv bearbeide dataene. I SSB lagres og bearbeides data fra DSF i BEBAS³. Datagrunnlaget er gjenstand for kvalitetskontroll og kvalitetssikring gjennom den løpende statistikken.

2.2.2. Kvalitet

På 1990-tallet har det ellers skjedd en utvikling av befolkningsstatistikken, særlig når det gjelder statistikk for innvandrere, barn og familier. I den grad nyvinningene rekker å bli integrert i det nye befolkningsstatistikksystemet, vil resultatet bli et datagrunnlag som blir klart bedre enn det som eksisterte i 1990.

---

² Det sentrale personregister (DSP) ble fra 1993 avløst av Det sentrale folkeregister (DSF) ved Statens Datasentral.

³ Befolkningsdatabasen i SSB. Basen blir løpende oppdatert med meldinger fra DSF.

Innføringen av verdiorientert folkeregistrering⁴ de senere årene gjør at kvaliteten på bostedsregistreringen nå anses for å være klart bedre. Et resultat av dette er f.eks. at tallet på utlendinger som står bostedsregistrert i Norge selv om de har flyttet ut av landet, er redusert.

2.2.3. Enheter definert i befolkningsdelen

SSB foreslår at det i FoB2000 skal være mulig å identifisere følgende demografiske enheter:

- Person
- Par
  - Ektepar
  - Registrerte partnere
  - Samboerpar
- Familie
- Husholdning (bohusholdning)
  - Privathusholdninger
  - Felleshusholdninger

Av disse nevnte enhetene finnes i dag registeropplysninger som kan brukes for å definere personer, ektepar, registrerte partnere, samboere med felles barn og familier. Identifisering av alle samboerpar og bohusholdninger forutsetter informasjon om hvem som bor i samme bolig. Slike opplysninger samles inn gjennom bolig tellingen.

2.2.4. Bostedet

Med bosted menes personenes bostedsadresse. For nærmere opplysninger om detaljeringsnivå på bostedsadressen vises det til kap. 6.

Personers bosted er registrert i folkeregisteret med utgangspunkt i folkeregistreringsloven og forskriftene til den. For enkelte grupper fører regelverket til at bostedet er mer formelt enn reellt. Den viktigste av disse gruppene er ugifte, borteboende studenter, som ifølge nåværende regler skal bostedsregistreres i foreldrehjemmet. Anslagsvis kan det dreie seg om rundt 100 000 studenter som er bostedsregistrert et annet sted (ofte i en annen kommune) enn der de regelmessig har sin døgnhvile. Ellers sier reglene at ektefeller som har felles hjem, normalt skal regnes som bosatt i dette hjemmet selv om en av dem oppholder seg f.eks. på institusjon.

En av hovedkonklusjonene fra utvalget som evaluerte FoB90, var at mangelen på faktisk bostedsregistrering av ugifte, borteboende studenter skapte klare problemer. SSB har ved flere anledninger gitt uttrykk for at en mer faktisk bostedsregistrering, særlig av studenter, er helt nødvendig for at statistikken skal kunne avspeile reelle bosettings- og husholdningsforhold. Sentralkontoret for folkeregistrering har foreslått å endre forskriftene for bostedsregistrering av ugifte, borteboende studenter, slik at denne gruppen blir registrert bosatt på studiestedet. Dette er et forslag som SSB støtter fullt ut. Per mai 1998 er det ikke fattet noen beslutning i denne saken.

Dersom ikke endringene blir vedtatt innført, vil FoB2000 legge opp til å supplere statistikken med data om faktisk bostedsadresse.

2.2.5. Husholdninger mv.

Registerinformasjon om husholdninger finnes ikke i Norge i dag. Boligtellingene vil imidlertid samle inn slik informasjon. Skjemaet og rutinene ellers vil bli utformet med sikte på å etablere private

---

⁴ Verdiorientert folkeregistrering - betegner den delen av folkeregistrenes arbeid som går ut på å bedre kvaliteten ut over det en oppnår ved den normale meldingsgangen.

bohusholdninger, basert på faktisk bosted. For nærmere orientering om hvordan etableringen av husholdninger er tenkt gjennomført i praksis, vises det til kap 7.2.1.

En *bohusholdning* består av personer som bor i samme bolig. Det er et mål for FoB2000 å etablere bohusholdninger.

En *kosthusholdning* består av personer som bor i samme bolig og som spiser (minst) ett felles måltid om dagen. En leieboer som leier et rom i en annen persons bolig, danner en bohusholdning sammen med den som leier ut, men ikke nødvendigvis en kosthusholdning. FoB2000 vil prioritere å gi fylldig statistikk for bohusholdninger. Det vil imidlertid bli prøvd ut metoder for evt. å kunne dele opp bohusholdninger i tilnærmede kosthusholdninger, bl.a ved hjelp av inntektsdata.

En *felleshusholdning* omfatter beboere på institusjoner som tilbyr heldøgns pleie og omsorg, f.eks. sykehus, alders- og pleiehjem, men også fengsler. FoB2000 vil gi statistikk for felleshusholdninger. Bygninger som brukes av felleshusholdninger kan identifiseres ved hjelp av bestemte koder i GAB (se 7.3.18) for bygningstype. Slike institusjoner vil være viktig med tanke på bohusholdninger. Videre må vi vurdere om det gjennom FoB2000 kan lages statistikk over slike bygninger som en del av boligstatistikken. SSB vil se nærmere på metoder for å plassere institusjonsbeboere på faktisk bosted.

Familier og husholdninger henger nært sammen begrepsmessig. Den presise definisjonen av familie har variert i norsk statistikk, men det er alltid krav om spesielle bånd av juridisk eller slektskapsmessig art, det er aldri mer enn to generasjoner i én familie, og familiemedlemmene skal i prinsippet bo i samme bolig. Familier er altså en underdeling av bohusholdninger. Ut over slike krav har det blitt tatt i bruk øvre aldersgrenser på barn for å bli regnet med i foreldrenes familie. Denne aldersgrensa er 18 år. Samboere med felles barn regnes som én familie.

Samboere består av hovedgruppene samboerpar uten barn og samboerpar med barn. For samboerpar med barn skiller det mellom samboerpar med fellesbarn og samboerpar med særkullsbarn. Foreløpig finnes bare registeropplysninger om samboere med fellesbarn. Først når en har data om bohusholdninger vil en kunne lage statistikk der alle kategorier samboere inngår.

2.3. Forslag til kjennemerker

SSB foreslår at FoB2000 skal inneholde disse demografiske kjennemerkene:

2.3.1. *Kjønn*

2.3.2. *Fødselsdato*

2.3.3. *Alder*

Ved utgangen av året.

2.3.4. *Sivilstand*

2.3.5. *Forrige sivilstand*

2.3.6. *Sivilstandsdato*

Omfatter vigselsdato for bestående ekteskap/partnerskap på tellingstidspunktet. Dekningsgraden er svært dårlig for personer gift før 1970-tallet, og mangelfull for personer gift i utlandet.

2.3.7. *Bostedskjennemerker (for tellingstidspunktet)*

Nærmere spesifisering av bostedsopplysninger på kommuner, kommunegrupperinger eller lavere nivåer gjøres i kapittel 6.3.

2.3.8. Fødekommune

Gjelder morens bostedskommune på fødselstidspunktet. Dekningsgraden er foreløpig usikker for de eldste.

2.3.9. Fødeland

I prinsippet mors bostedsland ved fødselen.

2.3.10. Dato for første opphold i Norge

Fødselsdato i Norge eller dato for første innvandring. Opphold før 1.10.64 er satt til 30.9.64.

2.3.11. Botid i Norge

Botid på tellingstidspunktet. Avledet av dato for første opphold i Norge.

2.3.12. Innvandringsgrunn

Innvandringsgrunn skiller på groveste nivå mellom på den ene siden personer som har innvandret på grunn av flukt (direkte eller indirekte som familiemedlemmer til flyktninger), og på den andre siden de som har arbeid, utdanning eller familie som hovedgrunn til innvandring. På finere nivåer skiller kjennemerker mellom ulike flyktningkategorier og ulike spesifiserte innvandringsgrunner. Det er data fra Utlendingsdirektoratet (UDI) som vil være viktigste kilde for kjennemerket 'innvandringsgrunn'. Kvalitet og dekningsgrad er usikker/mangelfull for innvandring før slutten av 1980-tallet og for spesifiserte verdier, og nordiske statsborgere faller utenfor.

Under forutsetning av at UDIs registre blir noe mer egnet enn de er i dag, og at forholdene ellers ligger til rette for det, vil kjennemerket innvandringsgrunn bli tatt med i FoB2000.

2.3.13. Innvandringsalder

Gjelder alder ved første innvandring for personer innvandret 1.10.64 eller senere.

2.3.14. Statsborgerskap

Gjelder statsborgerskap på tellingstidspunktet.

2.3.15. Innvandringskategori

Viser seks ulike kategorier av personer med innvandringsbakgrunn (førstegenerasjonsinnvandrere, andregenerasjonsinnvandrere, utenlandsadopterte, utenlandsfødte med én norskfødt forelder, norskfødte med én utenlandsfødt forelder, født i utlandet av to norskfødte foreldre). Kjennemerket har kommet til og blitt mye brukt etter 1990.

2.3.16. Landbakgrunn

Viser det landet som personer med innvandringsbakgrunn har bakgrunn fra. Er i hovedsak eget fødeland hvis det er utenlandsk, og ellers mors eller eventuelt fars, utenlandske fødeland.

2.3.17. Ektefelles landbakgrunn

Avledning basert på at ektefelles fødselsnummer tas med.

2.3.18. Statskirkemedlemskap

To verdier er mulig: medlem eller ikke-medlem. Tas med bare hvis kvaliteten og dekningsgraden i DSF er god nok på tellingstidspunktet.

2.3.19. Antall barn

Kjennemerke som er registrert på mor og gjelder barn registrert i folkeregisteret.

2.3.20. Familiestatus

Personkjennemerke som viser hvilken status den enkelte person har i en familie. Det viser om personen er ektefelle/registrert partner, enslig forelder eller barn (av ulike kategorier).

2.3.21. Familietype

Dette er et kjennemerke som gjelder familien. Eksempel på verdier er ektepar med barn, ektepar uten barn, samboere med felles barn, mor med barn mv.

2.3.22. Antall personer i familien

Det er aktuelt å avlede flere kjennemerker der antall personer i visse kategorier (aldersgrupper, økonomisk aktive o.l.) telles opp. Dette er enkle avledninger.

2.3.23. Samlivsstatus

Viser om personen inngår i et par (medregnet samboerpar) eller ikke.

2.3.24. Husholdningsstatus

Viktigste funksjon med kjennemerket er å skille mellom privat- og felleshusholdninger. Kjennemerket er i SSB også kalt husholdningstype. Videre underinndeling av husholdninger er i de internasjonale anbefalingene nokså lik det som gjelder for familier, og felleshusholdninger kan igjen deles opp i ulike typer.

2.3.25. Relasjon til referanseperson i husholdningen

Ligner på kjennemerkene familie- og husholdningsstatus, men viser forholdet til en person som blir utpekt som referanseperson (i praksis den personen som blir valgt ut til å fylle ut boligskjemaet).

2.3.26. Antall personer i husholdningen

Som for familier er det aktuelt å avlede flere kjennemerker der antall personer i visse kategorier (aldersgrupper, økonomisk aktive o.l.) telles opp. Dette er enkle avledninger.

2.3.27. Faktisk bosted for ugifte, borteboende studenter

Det henvises til kapitlet om bostedet, pkt. 2.2.2. Data fra bolig tellingen vil kunne gi faktisk bosted spesifisert ned på adressenivå.

2.4. Sammenlignbarhet med FoB90

I FoB2000 vil det være i alle fall disse endringene siden 1990 :

- Partnerskapsloven i 1993 førte til at sivilstandskjennemerket fikk flere verdier.
- I 1990 kunne asylsøkere som ennå ikke hadde fått oppholdstillatelse, bli bostedsregistrert, noe de ikke kan nå lenger.
- Tallet på utenlandsfødte er revidert betydelig etter at ny datakilde ble tatt i bruk i 1995. Det er imidlertid laget nye data for FoB60, -70 og -80, og for 1. januar 1986 og senere, der fødeland er oppdatert.
- Det vil bli samlet inn opplysninger om faktisk bosted i FoB2000, noe som ikke var tilfelle i FoB90.

Stort sett vil endringene fra FoB90 til FoB2000 bestå i at nye kjennemerker har kommet til i år 2000. Der det ellers er reelle endringer, finnes det metoder for å ta hensyn til dem.

Når en vil se utviklingen over flere år, er det for befolkningsdata alene (bortsett fra når det gjelder husholdninger) som oftest mest aktuelt å sammenligne med bestandsdata fra den løpende befolkningsstatistikken.

2.5. Sammenlignbarhet med sektorstatistikken

Det vil være fullt samsvar mellom FoB2000 og den løpende befolkningsstatistikken for alle data som inngår i FoB2000. Men i FoB2000 vil det bli *supplert* med enkelte opplysninger som bare vil bli laget i forbindelse med tellingen. I første rekke gjelder det husholdningskjennemerker basert på data fra bolig tellingen, og dessuten spesialdata for å kunne kartlegge effekten av de rådende bostedsreglene for ugifte studenter.

Problemer med manglende konsistens på tvers av ulike fagfelter i SSB eksisterer i svært liten grad for befolkningssektoren. Befolkningsdataene fra DSF utgjør fasit i de tilfellene der befolkningsdata kommer fra ulike kilder. Men konsistens- og samsvarsproblemer eksisterer i høyeste grad mellom de ulike datakildene som brukes for å lage befolkningsdata. Og når en får sett befolkningsdata i forhold til det boligtellings vil bringe av husholdningsopplysninger, er vi forberedt på å finne mange avvik mellom det folk oppgir på skjema og det folkeregisteret oppgir (i første rekke for ugifte, borteboende studenter).

2.6. Brukerbehovene

Befolkningskjennemerker i FoB2000 var ett av temaene på seminaret som ble arrangert 20.11.97. Her ble befolkning som fagfelt presentert for brukerne, og hovedkategorier av kjennemerker ble også presentert. Signalene fra seminardeltakerne gikk mest på regionale kjennemerker som blir behandlet i kap. 6 i dette notatet, mens rene befolkningskjennemerker ble debattert i liten grad. Ønsket om fødested i utlandet var det mest konkrete. Ellers ble behovet for livsløpsdata (av f.eks. barnefødsler, ekte-skapshistorie, flyttinger) nevnt. Forventning om oppfølging av innvandrer kjennemerker kom også fram.

2.7. Internasjonale anbefalinger

Norsk befolkningsstatistikk er helt og holdent basert på data fra administrative registre, som igjen er regulert av norske lover. Internasjonale anbefalinger for folketellinger kan inneholde anbefalinger som ikke passer med norske lover og administrative ordninger. Sett fra SSBs side er ikke slike avvik særlig betydningsfulle når det gjelder befolkningsdelen i FoB2000. I hovedsak er det samsvar mellom de kjennemerkene som er foreslått og de internasjonale anbefalingene. Det er dessuten en viss fleksibilitet i de internasjonale anbefalingene. Med tanke på 'registerlandene' i Norden er f.eks. anbefalingene åpne for at bohusholdning sidestilles med kosthusholdning .

Et eksempel på avvik mellom SSBs statistikk og internasjonale anbefalinger for folketellinger, er at Norge og en del andre land har øvre aldersgrense for barn i familier på 18 år, mens anbefalingene sier 25 år. Det vil imidlertid ikke være noe problem å tilpasse datagrunnlaget for FoB2000 til andre grupperinger i statistikkproduksjonen.

Ellers har de internasjonale anbefalingene en del forslag som det finnes datagrunnlag for i SSB, men uten at dataene er blitt utnyttet slik anbefalingene foreslår. Ett eks. er kjennemerket familiestatus, som SSB foreslår tatt med i FoB2000.

Det finnes også noen tilfeller der SSBs begrepsbruk ikke er i overensstemmelse med den internasjonale. Det klareste eksemplet på det er at SSB mener at alle er med i en familie, noe som medfører at det i familiestatistikken opereres med enpersonfamilier. Det vanlige internasjonalt er at en familie skal omfatte minst to personer.

Etnisk gruppe, språk og religion er emner som SSB ikke har gode registerdata for. Innvandringskategori og landbakgrunn dekker imidlertid det meste av behovet for data om etnisk gruppe, og statskirke-medlemskap sier noe om religion.

I de internasjonale anbefalingene avviker begrepsbruken og tankegangen i familie- og husholdningsstatistikken fra det som har vært tradisjon i Norge. En av flere årsaker til dette er at vi har hatt familier i registrene, men ikke husholdninger. Derfor har det ikke vært mulig å se familier og husholdninger i sammenheng slik anbefalingene gjør. En annen årsak er eksistensen av registrerte partnerskap i Norge.

2.8. Innstilling

SSB går inn for at FoB2000 skal inneholde de befolkningskjennemerkene som er foreslått i kap. 2.3. Dette forslaget imøtekommer de fleste signalene fra brukerne så langt og det er fullt samsvar med

sektorstatistikkene. Med dette forslaget oppnår en også rimelig god sammenlignbarhet med de to foregående tellingene. De internasjonale anbefalingene er langt på vei imøtekommet.

2.9. Kjennemerker som etter forslaget ikke kommer med

Noen befolkningskjennemerker som har vært vurdert på brukerseminarer eller som er nevnt i de internasjonale anbefalingene, blir av ulike årsaker foreslått utelatt. Dette gjelder:

2.9.1. Fødested i utlandet

Kjennemerket gjelder en spesifisering av 'fødeland'. Ønsket om en spesifisering av fødested også for utenlandsfødte ble fremmet på brukerseminaret 20.11.97. Visse opplysninger finnes i SSBs data-grunnlag, men dekningsgraden og kvaliteten er for dårlig til at dataene kan bli brukt direkte. Opplysningene vil imidlertid kunne bli bearbeidet i befolkningsstatistikken, til spesielle prosjekter.

2.9.2. Utvidet familiestatus

Sekundært kjennemerke i de internasjonale anbefalingene.

2.9.3. Vigselsdato for første ekteskap

Sekundært kjennemerke i de internasjonale anbefalingene.

2.9.4. Bostedskjennemerker for andre tidspunkter enn tellingstidspunktet

De internasjonale anbefalingene oppgir 'bosted ett år før tellingstidspunktet' som primært kjennemerke. Bakgrunnen for dette er hovedsakelig at land med dårlig flyttestatistikk skal kunne lage statistikk for regional endring. I Norge er dette ikke nødvendig, men kan likevel gi interessant statistikk. En forutsetning for det er imidlertid at bosatte på alle tidspunkter tas med, noe som innebærer at døde og utvandrede vil måtte tas med i den samlede populasjonen. Slike analyser er det mest hensiktsmessig å gjøre i den løpende befolkningsstatistikken.

3. Utdanningskjennemerker

3.1. Innledning

I folketellingsammenheng er det relevant å innhente opplysninger om 'befolkningens høyeste utdanning' og 'igangværende utdanning'. Heretter benyttes BHU om 'befolkningens høyeste utdanning'.

Utdanningsopplysninger ble innhentet på skjema for siste gang i forbindelse med FoB70. Disse opplysningene var grunnlaget for etablering av registeret BHU.

Referansetidspunktet for utdanningskjennemerkene er 1.10.

3.2. Datagrunnlaget

3.2.1. Aktuelle registre

Datagrunnlaget for utdanningsopplysninger i FoB2000 vil være BHU. BHU er et statistikkregister som omfatter personer registrert bosatt i Norge per 1.10. og som per 31.12. er 16 år og over. I tillegg registreres 15-åringene som har fullført grunnskolen eller som er i gang med en utdanning over grunnskolenivå.

Den løpende statistikken over igangværende utdanning har vært individbasert siden begynnelsen av 1970-tallet. Individfiler eksisterer fra og med 1974. Opplysningene om igangværende utdanning i BHU omfatter elever og studenter per 1.10. ved institusjoner som er klassifisert som videregående skoler, høyskoler eller universiteter etter Standard for næringsgruppering (NACE). Fra og med 1989 omfatter datagrunnlaget også lærlinger.

3.2.2. Kvalitet

En mangel ved BHU er at det bare delvis finnes rutiner for innrapportering av utdanning fullført i utlandet. SSB har innhentet data over fullførte utdanninger i utlandet for personer som er kunder i Lånkassen fra og med studieåret 1986/87. Fra og med 1993 blir BHU løpende oppdatert med disse opplysningene. Utdanning som er fullført i utlandet av personer som ikke har vært registrert bosatt i Norge, blir ikke rutinemessig innrapportert. SSB er derfor i gang med en spesialundersøkelse for å oppdatere BHU med opplysninger om utdanning fullført i utlandet for personer som har innvandret til Norge for første gang etter 1990. Denne oppdateringen av BHU skal være gjennomført innen år 2000. Tilsvarende oppdatering av BHU ble også gjennomført for FoB90.

3.3. Forslag til kjennemerker

SSB foreslår at FoB2000 skal inneholde disse utdanningskjennemerkene:

For høyeste fullførte utdanning innhentes opplysninger om:

3.3.1. Utdanningens art (NUS-kode)

Utdanningens art beskrives med utdanningsnivå, fagfelt, faggruppe, utdanningsgruppe og enkeltutdanning etter Norsk standard for utdanningsgruppering (NUS).

3.3.2 Utdanningens art (ISCED-kode)

Til internasjonale sammenligninger brukes International Standard Classification of Education (ISCED). På BHU finnes det forbindelse mellom NUS og ISCED. I SSB er anvendelsen av ISCED tilpasset det norske utdanningssystemet slik at utdanningens varighet avgjør nivå plasseringen.

3.3.3. Kode for fullført pedagogisk seminar

Denne utdanningen er skilt ut med egen kode i BHU.

For igangværende utdanning innhentes følgende opplysninger:

3.3.4. Utdanningens art (NUS-kode)

3.3.5. Utdanningens art (ISCED-kode)

3.3.6. Klassetrinn

Kjennemerket angir på hvilket trinn den enkelte befinner seg i den påbegynte utdanningen.

3.3.7. Påbegynningsstidspunkt

Spesifisert til år og måned.

3.3.8. Heltid/deltid

3.3.9. Skolested

Kjennemerket angir utdanningsinstitusjon med organisasjonsnummer og geografisk stedfesting av denne institusjonen, jf. kap. 6.

3.4. Sammenlignbarhet med FoB90

Fra og med 1987 er all utdanningsstatistikk i SSB basert på 6-sifrede utdanningskoder. Det er laget ekstra utgaver av BHU for tidligere årganger for å sikre sammenlignbarhet over tid. Sammenlignbarheten gjelder også FoB90.

Forandringer i utdanningssystemet over tid vil generelt påvirke sammenlignbarhet over tid. Utdanningssystemet har vært gjenstand for flere store reformer de siste tiårene.

3.5. Sammenlignbarhet med sektorstatistikken

Problemet med samsvar med løpende statistikk eksisterer ikke for BHU. Dataene kommer direkte fra den løpende statistikken.

3.6. Brukerbehovene

Forslag til utdanningskjennemerker i FoB2000 ble presentert på brukerseminaret 20.11.97.

Det ble ingen diskusjon om utdanningskjennemerkene som var foreslått. Følgelig oppfatter SSB dette som et signal om at brukerne som var representert på seminaret, sluttet seg til forslaget.

3.7. Internasjonale anbefalinger

'Høyeste fullførte utdanning' er et primærkjennemerke i de internasjonale anbefalingene for FoB2000. Det anbefales at det etableres en forbindelse mellom ev. nasjonale standarder for utdanningsgruppering og internasjonale standarder. Dette er oppfylt for FoB2000. Forslaget til kjennemerker og innsamlingsmetode som SSB legger fram, vil i all hovedsak falle sammen med de internasjonale anbefalingene til utdanningskjennemerker for FoB2000.

3.8. Innstilling

SSB går inn for at FoB2000 skal inneholde de utdanningskjennemerkene som er foreslått ovenfor. Dette sikrer fullt samsvar med sektorstatistikken, sammenlignbarhet med tidligere tellinger og i hovedsak oppfylles de internasjonale anbefalingene. Brukergruppene har så langt gitt tilslutning til dette forslaget.

3.9. Kjennemerke som etter forslaget ikke kommer med

3.9.1. Antall år under utdanning

Et kjennemerke som ble foreslått fra brukerhold i forbindelse med FoB90 var 'antall år under utdanning'. Kjennemerket ble likevel ikke tatt med i FoB90. Hovedbegrunnelsen var at det ville kreve store ressurser å etablere et slikt kjennemerke. Det har ikke vært fremmet noe brukerønske om at FoB2000 skal inneholde dette kjennemerket, og SSB går derfor ikke inn for å etablere 'antall år under utdanning' som eget kjennemerke i FoB2000.

4. Arbeidsmarkedskjennemerker

4.1. Innledning

I FoB80 og tidligere tellinger var arbeidsmarkedsopplysningene fullt ut skjema baserte. I FoB90 ble den såkalte kombinerte metoden benyttet. Hovedkilden til arbeidsmarkedsdata var spørreskjemaene som ble sendt til alle voksne personer i de små kommunene og til et utvalg i de store. I estimeringen for utvalgskommunene ble skjema data kombinert med registerdata om sysselsetting.

I FoB2000 vil arbeidsmarkedsdelen for første gang baseres utelukkende på registerdata. Bakgrunnen for denne beslutningen er at SSB nå vurderer registerkvaliteten som bedre enn for ti år siden. Dette kan sammenfattes i fire punkter:

- Bedre kvalitet i arbeidsgiver-/arbeidstakerregisteret
- Flere nye registre er tilgjengelige (Lønns- og trekkoppgaverregisteret, Selvangivelsesregisteret, SOFA-søker-registeret)
- Utnytting av sammenkoblede data fra flere registre korrigerer for feil i enkeltregistrene
- SSB har mer kunnskap om kvalitet på registerdata

For enkelte arbeidsmarkedskjennemerker er kvaliteten per i dag ikke god nok til at det kan publiseres registerbasert statistikk. Planene for FoB2000 forutsetter derfor at det gjennomføres kvalitetsforbedrende tiltak fram til tellingstidspunktet, jf. 4.2.2.

4.2. Datagrunnlaget

4.2.1. Aktuelle registre

Det er ikke mulig å bestemme personers arbeidsmarkedstilknytning ved hjelp av data fra ett enkelt administrativt register, men det finnes flere registre som inneholder informasjon om sysselsetting og arbeidsledighet. De viktigste er:

- Arbeidsgiver-/arbeidstakerregisteret (AA-reg): Arbeidstakere
- Lønns- og trekkoppgaverregisteret (LTO): Lønnsforhold
- Likningsregisteret (LIK- reg) og Selvangivelsesregisteret (SA-reg): Næringsinntekt, lønnsinntekt
- SOFA-søker-registeret (SOFA-reg): Arbeidsledige, personer på arbeidsmarkedstiltak
- Enhetsregisteret (ER) og Bedrifts- og foretaksregister (BoF): Bedrifter og foretak

I tillegg utnyttes en del andre registre med opplysninger om sysselsetting f.eks. registre over vernepliktige. Vi vil også bruke data fra registre som inneholder informasjon som indikerer at personer *ikke* er sysselsatte. Dette gjelder særlig trygderegistre og BHU (opplysninger om igangværende utdanning, jf. 3.2 - 3.3).

Data fra alle de nevnte registrene kobles i SSB sammen og bearbeides i et registersystem for arbeidsmarkedsdata. I FoB2000 har vi valgt å kalle det *Arbeidsmarkedsregisteret*.⁵ Hensikten med å koble registerdata kan oppsummeres i tre punkter:

- Kontrollere og forbedre kvaliteten på kjennemerkene
- Forbedre konsistensen mellom kjennemerker
- Avlede nye kjennemerker ut fra de opprinnelige

---

⁵ Tidligere versjoner av samme registersystem: Registerbasert sysselsettingsfil, Personregnskapet, System for Persondata.

Det grunnleggende kjennemerket 'Arbeidsstyrkestatus' avledes ut fra opplysninger om arbeidsforhold i AA-reg, lønnsforhold i LTO og inntekt som selvstendig i LIKN-reg og SA-reg. Ledighetsforhold i SOFA-reg avstemmes mot arbeidsforholdene fra de andre registrene. Det lages et regelverk for rangering av opplysninger fra de ulike registrene. I denne sammenheng brukes også data fra andre kilder enn registre som støtteinformasjon, i dette tilfellet fra arbeidskraftundersøkelsene (AKU). Data fra utvalgsundersøkelsen AKU brukes da til å fastsette beløpsgrenser for hvor stor næringsinntekt en person må ha per år for å regnes som selvstendig, og tilsvarende grenser for lønn for lønnstakere.

4.2.2. Kvalitet

De fleste personer som blir klassifisert som sysselsatte, vil være lønnstakere som er registrert i AA-reg⁶, mens de fleste andre sysselsatte vil ha LTO og LIKN-reg eller SA-reg som kilde. Noen mindre grupper vil også bli klassifisert som sysselsatte ut fra opplysninger i andre registre, f.eks. vernepliktige. Alle registre inneholder ikke samme type informasjon, og datakilden vil dermed påvirke kvaliteten på de kjennemerkene som beskriver sysselsatte.

Generelt vil kvaliteten være best for kjennemerker som har AA-reg som kilde. I LTO og LIKN-reg/SA-reg er manglende dateringer et problem. For personer som er sysselsatte ifølge disse registrene, er det mer usikkert om de faktisk er sysselsatte i referanseuka eller ikke.

Når det gjelder forbedringer av datagrunnlaget framover, er det viktigste for FoB2000 de planene Rikstrygdeverket har for å legge inn 'Yrke', men også eksakt 'Avtalt arbeidstid' i AA-reg i år 2000. Av andre kvalitetsforbedringer det arbeides med, er særlig oppdeling av flerbedriftsforetak og stedfesting av bedrifter i ER/BoF av stor betydning (jf. 4.3.7).

4.2.3. Arbeidsmarkedstilknytning - kort og lang referanseperiode

Ifølge de internasjonale anbefalingene for arbeidsmarkedsstatistikk måles arbeidsmarkedstilknytning på to ulike måter:

- Kort referanseperiode
- Lang referanseperiode

I den løpende arbeidsmarkedsstatistikken er det kort referanseperiode (en uke eller en dag) som brukes. I norske folke- og boligtellinger har det vært tradisjon for å bruke lang referanseperiode (tellingsåret). Fra og med FoB70 har det også vært samlet inn data for kort referanseperiode (tellingsuka). Ifølge de internasjonale anbefalingene for FoB2000 er det data for kort referanseperiode som skal prioriteres (primære kjennemerker).

4.2.4. Situasjonen i tellingsuka

Det grunnleggende kjennemerket for en kort referanseperiode er *arbeidsstyrkestatus* som deler populasjonen inn i tre grupper:

- Sysselsatte (i FoB90 kalt 'Yrkesaktive i uka')
- Arbeidsledige
- Personer utenfor arbeidsstyrken

Sysselsatte defineres som personer som utfører minst én times inntektsgivende arbeid i løpet av uka eller er midlertidig fraværende fra slikt arbeid.

---

⁶ Ifølge foreløpige beregninger om lag 85 prosent.

4.2.5. *Situasjonen i tellingsåret*

I de internasjonale anbefalingene for FoB2000 finnes en tilsvarende tredeling som for kort referanseperiode: 'Sysselsatt', 'Arbeidsledig' og 'Ikke (yrkes)aktiv'⁷. I tidligere norske folketellinger er det imidlertid bare gruppen 'Sysselsatte i året' (kalt yrkesaktive) som har vært med. Kjennemerket ble i FoB80 og FoB90 definert som personer som var sysselsatt i inntektsgivende arbeid i 100 timer eller mer i løpet av referanseåret. Som referanseår har vært brukt det løpende år som avsluttes med tellingsuken. I FoB2000 vil vi bruke kalenderåret.

4.3. Forslag til kjennemerker

Et hovedskille går mellom kjennemerker som gjelder tellingsuka og kjennemerker som gjelder tellingsåret. SSB går inn for at FoB2000 skal inneholde følgende arbeidsmarkedskjennemerker:

Kjennemerkene 4.3.1-4.3.10 gjelder *tellingsuka*, kjennemerkene 4.3.2-4.3.9 gjelder *sysselsatte*.

4.3.1. *Arbeidsstyrkestatus*

gir en tredeling av populasjonen: Sysselsatte, arbeidsledige og personer utenfor arbeidsstyrken.

4.3.2. *Avtalt arbeidstid i uka*

For sysselsatte ifølge AA-reg finnes en inndeling i tre timeintervaller. For andre grupper sysselsatte må arbeidstid beregnes ut fra lønn eller inntekt og varighet (når dette finnes), samt opplysninger om andre aktiviteter og inntektskilder, f.eks. utdanning og trygd. Forslaget omfatter arbeidstid i hovedarbeidsforholdet.

4.3.3. *Yrkesstatus*

gir en inndeling i 'Ansatte', 'Selvstendige' og 'Familiearbeidere'. Det er god kvalitet for inndeling i lønnstakere og selvstendige. Det finnes ingen datakilde som identifiserer familiearbeidere, men arbeid pågår for å forsøke å skille disse ut som egen gruppe ved å se på familierelasjoner. Kvaliteten her er foreløpig usikker.

4.3.4. *Yrke*

karakteriserer den sysselsattes type jobb eller arbeidsoppgaver i bedriften. Yrke vil bli kodet etter ny yrkesstandard (basert på FNs standard ISCO88). I dag dekker registre med yrkesopplysninger bare en mindre del av de sysselsatte. Ifølge planene skal 'Yrke' tas inn i AA-reg i 2000. Det er ikke mulig å si om yrkesopplysningene i AA-reg vil ha en tilstrekkelig kvalitet når data til FoB2000 skal tas ut. For andre grupper sysselsatte vil det ikke finnes heldekkende kilde til yrkesopplysninger. Det er da nødvendig å utnytte det som finnes av registeropplysninger (selv om disse bare dekker mindre grupper) og data fra utvalgsundersøkelser (f.eks. lønnsstatistikken) eller å anslå yrke ut fra andre kjennemerker (f.eks. næring og utdanning). Kvaliteten her blir mer usikker.

Kjennemerkene 4.3.5-4.3.8 nedenfor er knyttet til det *arbeidsstedet* (foretaket og bedriften⁸) den sysselsatte tilhører. For personer med flere jobber, gjelder kjennemerkene viktigste arbeidsforhold. For lønnstakere ifølge AA-reg finnes bedriftstilknytning, men for andre grupper sysselsatte finnes stort sett bare foretakstilknytning. For sysselsatte i enbedriftsforetak (det gjelder en stor andel av de selvstendige) er dette ikke noe problem. For sysselsatte i flerbedriftsforetak kan dette gi dårligere kvalitet på ett eller flere av kjennemerkene knyttet til arbeidsstedet.

⁷ Usually employed, usually unemployed, usually not activ.

⁸ I SSB brukes begrepsparet *foretak* og *bedrift*. Foretak er i praksis det samme som juridisk enhet. Bedriften er den enheten der selve virksomheten foregår. Foretak som driver virksomhet på flere geografisk atskilte steder og/eller innenfor flere næringer, er oppdelt i flere bedrifter. I dette notatet er arbeidssted brukt synonymt med bedrift.

4.3.5. Næring

beskriver typen av produksjon eller aktivitet på arbeidsstedet. Næring vil bli kodet etter Standard for næringsgruppering, NOS, C 182, 1994 (basert på EUs standard NACE, rev. 1 som igjen bygger på FN-standard ISIC, rev. 3).

4.3.6. Organisasjonsform/institusjonell sektor

angir hvordan foretaket juridisk er organisert og hva som er hovedfunksjonen. I sin enkleste form gir dette en inndeling i privat, statlig og kommunal sektor.

4.3.7. Arbeidsstedets beliggenhet

angir hvor bedriften er lokalisert. For de fleste sysselsatte er dette det samme som oppmøtested på arbeid, men ikke for alle. Per i dag finnes bare opplysninger om beliggenhetskommune, men det pågår arbeid for stedfesting av bedrifter til eksakt adresse og dermed grunnkrets. Jf. også kap. 6.

4.3.8. Bedriftens størrelse

måles i antall sysselsatte.

4.3.9. Pendling

Ved å kombinere opplysninger om bostedets beliggenhet og arbeidsstedets beliggenhet identifiseres pendling mellom kommuner eller mindre geografiske områder. Det er nødvendig å spesialbehandle enkelte grupper der vi vet at arbeidsstedets beliggenhet gir dårlig informasjon om personenes arbeidssted (f.eks. mobile arbeidstakere, grupper uten fast oppmøtested).

Bostedsopplysninger hentes fra DSF. Hvorvidt 'faktisk bosted' for ugifte, borteboende studenter vil bli registrert, betyr mye for kvaliteten på pendlingsstatistikken. Dette vil bli kartlagt gjennom bolig-tellingen (jf. 7.2.1).

4.3.10. Klassifisering av personer utenfor arbeidsstyrken

Personer utenfor arbeidsstyrken grupperes i fire hovedkategorier: 'Studenter', 'Pensjonister og personer som lever av kapitalinntekter', 'Hjemmearbeidende' og 'Andre'. Det foreslås noen underoppdelinger, f.eks. etter type pensjon/trygd. Det finnes ingen egen datakilde for å skille gruppen 'Hjemmearbeidende' fra gruppen 'Andre'.

Kjennemerkene 4.3.11-4.3.20 gjelder *tellingsåret*.

4.3.11. Sysselsatte i året

er personer som har hatt mer enn 100 timers inntektsgivende arbeid i tellingsåret.

4.3.12. Arbeidstid i året

angir antall timer i inntektsgivende arbeid målt i to til tre intervaller. Kjennemerket må beregnes ut fra opplysninger om arbeidstid per uke og arbeidsforholdets varighet, og vil dermed ha best kvalitet for sysselsatte ifølge AA-reg. Dette gjelder dermed også kvaliteten på kjennemerket 'Sysselsatt i året'.

Kjennemerkene 4.3.13-4.3.18 er knyttet til personenes *viktigste arbeidsforhold*, dvs. det arbeidsforholdet der de utførte mest arbeid i løpet av året. Dette bestemmes på tilsvarende måte som for referanseuka, men viktigste arbeidsforhold i uka og i året kan bli forskjellig.

4.3.13. Yrkesstatus

4.3.14. Yrke

4.3.15. Næring

4.3.16. Organisasjonsform/institusjonell sektor

4.3.17. Arbeidsstedets beliggenhet

4.3.18. Bedriftens størrelse

4.3.19. Sosioøkonomisk gruppering

Fordi ny yrkesstandard nå blir tatt i bruk i Norge, må også Standard for sosioøkonomisk gruppering (SNS nr. 5) som bygger på yrkesstandarden, revideres. Arbeid med dette er under planlegging i SSB. Kjennermerket foreslås tatt med under forutsetning av at ny standard foreligger i tide og at yrkesopplysningene er av tilstrekkelig kvalitet.

4.3.20. Klassifisering etter aktivitetsstatus

gir en hovedinndeling i (yrkes)aktive (som deles i sysselsatte og arbeidsledige) og ikke-aktive (som deles inn som beskrevet ovenfor for tellingsuka). Hver person klassifiseres etter hvilken arbeidsstyrkestatus vedkommende har vært lengst i. 'Sysselsatte' i denne klassifiseringen er altså de som har denne statusen som sin viktigste i året, og ikke det samme som kjennermerke 4.3.1 'Sysselsatte i året'. Kjennermerket avledes av andre kjennermerker og kvaliteten avhenger av disse.

4.4. Sammenlignbarhet med FoB90

Når det gjelder sammenlignbarhet med FoB90, er kjennermerkene omtalt gruppevis.

4.4.1. Sysselsatte

I FoB90 var det bare personer som oppgav å være sysselsatte i tellingsåret som fikk spørsmål om sysselsetting i tellingsuka. Kjennermerker som yrke og næring mv. ble da knyttet til det arbeidsforholdet som var det viktigste i året. I FoB2000 vil sysselsetting i uka bestemmes uavhengig av om personen har vært sysselsatt minst 100 timer i året. Vi får dermed også dobbelt sett med kjennermerker for kort og lang referanseperiode.

4.4.2. Arbeidstid

I FoB90 ble det spurt om vanlig/avtalt arbeidstid i uka fordelt på seks timeintervaller. Ifølge rettleidingen skulle man oppgi avtalt arbeidstid dersom avtale fantes. Samsvaret mellom FoB90 og FoB2000 for kjennermerket 'Arbeidstid i uka' skulle dermed bli godt. I FoB90 ble det i tillegg spurt om 'Utførte timer i uka' som ikke vil inngå i FoB2000.

Når det gjelder arbeidstid i året, ble det i FoB90 spurt om antall måneder i heltid og deltid. Som grense for heltid, ble regnet 30 timer per uke. I FoB80 ble det spurt om utførte arbeidstimer i fire intervaller. I FoB2000 foreslår vi at kjennermerket måles på samme måte som i FoB80. Fordi arbeidsforhold utenom AA-reg har dårlige dateringer, vil det bli bedre kvalitet på beregninger av totalt antall timer per år (i 2-3 intervaller) enn på beregninger av varighet av heltid og deltid.

4.4.3. Yrke og næring

vil i FoB2000 være basert på nyeste utgave av de respektive standardene (basert på ISCO88 og ISIC, rev. 3). I FoB90 ble forrige utgave av standardene (ISCO58 og ISIC, rev. 2) benyttet.

4.4.4. Arbeidsstedets beliggenhet

I FoB90 ble det spurt om oppmøtested på arbeid. Et svaralternativ var "Ikke fast oppmøtested", og i tillegg var oppmøtested uoppgitt fra relativt mange. Dette førte til at om lag 16 prosent av de syssel-

satte i tellingsuka manglet opplysninger om oppmøtested. I FoB2000 vil i prinsippet alle sysselsatte få opplysninger om arbeidsstedets beliggenhet, men dette blir bedriftens beliggenhet, noe som ikke nødvendigvis er det samme som den enkelte persons oppmøteplass (jf. også 6.4).

4.4.5. Arbeidsreiser

I FoB90 finnes i tillegg til opplysninger om pendling, tre kjennemerker som gjelder arbeidsreiser: Reisetid på arbeid, reisefrekvens i uka (antall reiser til arbeidsstedet) og reisemåte (transportmiddel). Disse kjennemerkene er det ikke mulig å få registeropplysninger for.

4.4.6. Andre kjennemerker

Kjennemerkene organisasjonsform/institusjonell sektor, bedriftsstørrelse og klassifisering av personer utenfor arbeidsstyrken var ikke med i FoB90.

4.5. Sammenlignbarhet med sektorstatistikken

Siden arbeidsmarkedsdelen i FoB2000 er fullt ut registerbasert, vil det være godt samsvar med den registerbaserte arbeidsmarkedsstatistikken som er under utvikling. Denne omfatter riktignok bare kjennemerker som gjelder kort referanseperiode, normalt en dag. Det finnes ikke løpende arbeidsmarkedsstatistikk med lang referanseperiode.

4.6. Brukerbehovene

Den viktigste tilbakemeldingen fra brukerne så langt er det klart uttrykte behovet for å få med 'Yrke' i FoB2000.

Av hensynet til sammenlignbarheten med løpende arbeidsmarkedsstatistikk, er statistikk for *kort referanseperiode* etter brukernes mening viktigere enn for lang referanseperiode. Det er likevel ikke framkommet forslag om å sløyfe kjennemerker for tellingsåret.

Det er uttrykt behov for at kjennemerket '*Arbeidsstedets beliggenhet*' registreres for alle sysselsatte. Det er videre uttrykt behov for at midlertidige arbeidssteder med en viss varighet (f.eks. større anlegg) registreres. Det er behov for å stedfeste bedrifter på grunnkrets nivå, eventuelt på numerisk adresse (jf. kap. 6.1). Stedfesting til kommunenivå er ikke tilstrekkelig.

Brukerne ønsker at *pendling* kommer med i FoB2000. Noen brukere beklager at andre kjennemerker som gjelder arbeidsreiser ikke inngår i forslaget. Dette gjelder særlig transportmåte, men også reise- frekvens og reisetid. En foreløpig konklusjon er likevel at forslaget kan aksepteres.

Det er uttrykt behov for mer informasjon om personer som ikke er yrkesaktive. Den foreslåtte klassifiseringen av personer utenfor arbeidsstyrken vil imøtekomme dette.

4.7. Samsvar med internasjonale anbefalinger

Alle kjennemerker som ifølge de internasjonale anbefalingene er primære, inngår i SSBs forslag. Dette gjelder arbeidsstyrkestatus, arbeidstid i uka, yrke, næring, yrkesstatus og arbeidsstedets beliggenhet. For noen kjennemerker vil det være visse avvik i forhold til anbefalingene.

Den internasjonale anbefalingen definerer *sysselsatte i året* ut fra varighet i de ulike arbeidsstyrkestatusene i løpet av et år. Det totale antall sysselsatte etter denne definisjonen, vil etter SSBs forslag komme med i FoB2000 som en gruppering under kjennemerket 'Aktivitetsstatus'. I FoB2000 er forslaget å bruke en noe annen hoveddefinisjon av sysselsatte i året, nemlig personer med minst 100 timers inntektsgivende arbeid⁹. Alle kjennemerker for sysselsatte i året vil da knyttes til populasjonen gitt etter denne definisjonen.

---

⁹ En person som har vært sysselsatt i drøyt 100 timer kan likevel ha hovedstatus i året som 'Arbeidsledig' eller 'Utenfor arbeidsstyrken'.

Det som anbefales er *vanlig arbeidstid*, dvs. gjennomsnittlig utført arbeidstid per uke. I FoB2000 er det avtalt og ikke utført arbeidstid som inngår. Siden den internasjonale anbefalingen legger opp til å spørre om gjennomsnittlig og ikke faktisk utført arbeid i en spesiell uke, vil svarene trolig ligge nær opp til den avtalte arbeidstiden. Avviket vil dermed ikke være stort. Det anbefales videre å ta med både total arbeidstid og arbeidstid i hver enkelt jobb. I FoB2000 har vi i utgangspunktet opplysninger om hver enkelt jobb, i alle fall for lønnstakere. Men fordi kvaliteten på data for arbeidstid i bijobber er dårlig, omfatter SSBs forslag kun avtalt arbeidstid i hovedarbeidsforholdet.

For *yrkesstatus* anbefales det en underoppdeling av lønnstakere etter om de er fast ansatte eller ikke. Dette har vi per i dag ingen registerkilde for. Det anbefales videre å dele inn selvstendige i arbeidsgivere og andre selvstendige. Det er usikkert om vi kan få til en slik oppdeling i FoB2000 (opplysningene må i så fall hentes fra ER/BoF). Anbefalingen omfatter også en gruppe “medlemmer av produsent-kooperativer”, men denne er lite aktuell i Norge.

For *arbeidsstedets beliggenhet* anbefales en hovedinndeling i tre grupper: ‘Fast arbeidssted utenfor hjemmet’, ‘Arbeid i hjemmet’ og ‘Uten fast arbeidssted’. Midlertidige arbeidssteder (f.eks. i byggebransjen) skal regnes som faste hvis den sysselsatte jobber der minst en uke. I FoB2000 vil personer med varierende oppmøteadresse bli registrert på bedriftens adresse. Personer som arbeider hjemme vil bare bli registrert der dersom bedriftens adresse er lik bostedsadressen (som f.eks. gårdbrukere). Personer som er ansatt i en bedrift, men helt eller delvis arbeider hjemme, vil ikke bli registrert som hjemmearbeidende.

For *arbeidsledige* vil bare de som melder seg på arbeidskontoret komme med. Ifølge de internasjonale anbefalingene skal også de som søker på andre måter inkluderes.

4.8. Innstilling

SSB går inn for at FoB2000 skal inneholde de arbeidsmarkedskjennemerkene som er foreslått under 4.3. Dette skulle imøtekomme brukerbehovene så langt dette er mulig innenfor rammen av en registerbasert telling. Alle kjennemerkene som ifølge de internasjonale anbefalingene er primære, samt de fleste som er sekundære, inngår i forslaget.

Når det gjelder ‘Yrke’, foreslås dette tatt med i FoB2000 under forutsetning av at dette kjennemerke kommer med i AA-reg i tide til tellingen. ‘Sosioøkonomisk gruppering’ tas med under forutsetning av at ny standard foreligger i tide og at yrkesopplysningene er av tilstrekkelig kvalitet.

4.9. Kjennemerker som etter forslaget ikke kommer med

I tillegg til de kjennemerkene som SSB foreslår, har en del kjennemerker vært vurdert som aktuelle ut fra brukerbehov, sammenlignbarhet med tidligere tellinger eller internasjonale anbefalinger. Disse har av ulike årsaker ikke kommet med i forslaget.

4.9.1. Utførte timer i tellingsuka

I FoB90 ble det oppgitt faktisk utførte timer i referanseuka. Det finnes ikke registeropplysninger for utførte timeverk. Det finnes registerdata for visse typer fravær, hovedsakelig sykefravær¹⁰, men ikke for ferie, avspasering og annet fravær. Det finnes heller ikke registerdata for overtid og annet arbeid ut over normalarbeidstiden. Det er dermed ikke grunnlag for beregning av utførte timer i uka, og dette kjennemerke vil derfor ikke kunne inngå i en registertelling.

4.9.2. Kjennemerker som gjelder arbeidsreiser

Kjennemerkene transportmåte, reisetid og reisefrekvens finnes ikke i registre. Disse var med i FoB90 og inngår i de internasjonale anbefalingene som sekundære kjennemerker.

---

¹⁰ En registerbasert sykefraværstatistikk er under oppbygging i samarbeid mellom SSB og Rikstrygdeverket.

For reiseavstand (målt i km), eventuelt også reisetid, vil det være mulig å foreta beregninger gitt nøyaktig stedfesting av bosted og arbeidssted. Dette arbeidet er relativt ressurskrevende og kvaliteten per i dag er usikker. SSB har derfor valgt å ikke la dette kjennemerket inngå i forslaget.

4.9.3. Varighet av arbeidsledighet

Dette er ifølge de internasjonale anbefalingene et sekundært kjennemerke. Opplysninger om arbeidsledighet finnes i SOFA-reg. Kjennemerket har ikke vært med i tidligere tellinger, og det har heller ikke framkommet brukerbehov for dette kjennemerket. Siden det ikke inngår i den registerbaserte arbeidsmarkedsstatistikken, vil det kreve en del ressurser å kvalitetskontrollere kjennemerket. På denne bakgrunn har vi valgt å ikke la kjennemerket inngå i forslaget. Vi antar brukerne får dekket sine behov gjennom løpende arbeidsmarkedsstatistikk (publisert av SSB og Arbeidsdirektoratet).

4.9.4. Kjennemerker som gjelder bijobber

Ifølge de internasjonale anbefalingene kan det samles inn opplysninger også om bijobber (dvs. arbeidsforhold utenom det viktigste i uka eller året). Dette er gruppert som sekundære kjennemerker. De aktuelle kjennemerkene er de samme som for hovedjobber. I våre registerdata knytter det seg generelt større usikkerhet til bijobber enn til hovedjobber. Fullstendige opplysninger om bijobber anses derfor som urealistisk. Det vil være mulig å klassifisere personer etter om de har en bijobb eller ikke, og å identifisere personer som både er lønnstakere og selvstendige, men dette inngår ikke i forslaget.

4.9.5. 'Telependling'

Fra brukerhold er det kommet forslag om å ta med dette kjennemerket. Poenget er å identifisere personer som helt eller delvis arbeider i sitt eget hjem, men som er "elektronisk tilknyttet" arbeidsstedet f.eks. via Internett. Det finnes per i dag ikke tilgjengelige registeropplysninger om dette. Siden persondelen av FoB2000 skal være registerbasert, inngår dette kjennemerket ikke i forslaget.

4.9.6. Kjennemerker som gjelder fravær fra arbeid

Fra brukerhold har det kommet ønsker om å ta med opplysninger om årsak til fravær fra arbeid. Opplysninger om sykefravær og visse andre typer fravær fra arbeid (f.eks. fødselspermisjon) vil være tilgjengelig i registre. Når vi likevel velger å ikke ta dette med i forslaget, er det fordi dette ikke er tradisjonelle FoB-kjennemerker, og at vi antar brukerne får dekket sine behov gjennom den løpende arbeidsmarkedsstatistikken.

5. Inntektskjennemerker

5.1. Innledning

Opplysninger om inntekt og formue har vært med i folketellingene i varierende grad siden de kom med for første gang i 1910. Den gangen ble slike opplysninger bare samlet inn for et representativt utvalg. Første gang denne type kjennemerker ble innhentet på fulltellingsbasis, var ved Folke- og bolig tellingen 1930. Fra og med 1970 har inntektskjennemerker vært fast bestanddel i FoB.

I utgangspunktet er inntektsopplysningene relatert til enkeltpersoner selv om enkelte inntektsarter er tilordnet husholdningen som helhet. FoB2000 vil ivareta muligheten til å identifisere både husholdningenes samlede inntekt og inntekt relatert til det enkelte medlem i husholdningen.

Referanseperioden for inntektskjennemerkene er kalenderåret.

5.2. Datagrunnlaget

5.2.1. Aktuelle registre

Inntektsdata til FoB2000 vil i sin helhet bygge på det samme registergrunnlaget som sektorstatistikkerne, dvs. både administrative registre og statistikkregistre.

Administrative registre:

- Selvangivelsesregisteret
- Lønns- og trekkoppgaveregisteret

Statistikkregistre:

- Innteksregisteret
- Forløpsdatabasen Trygd (FD-Trygd)

I forhold til FoB90 vil datagrunnlaget for inntektskjennemerker være utvidet på noen vesentlige punkter. Den største utvidelsen består i at Skatteetaten fra og med inntektsåret 1993 registrerer hele den personlige selvangivelsen elektronisk for alle skattepliktige. Dette har skapt et nytt register som i SSB kalles Selvangivelsesregisteret. Den største gevinsten ved dette nye registeret er at kapitalinntekter og netto næringsinntekter nå er tilgjengelig på totaltellingsbasis. En database med hovedvekt på trygdeopplysninger (FD-Trygd) som er under oppbygging i SSB, representerer en annen utvidelse av datagrunnlaget. FD-trygd er en forløpsdatabase med opplysninger som går tilbake til 1992, men til FoB2000 vil det bare ekstraheres data for år 2000.

5.2.2. Kvalitet

Det vil ikke bli vesentlige endringer i datagrunnlaget fram mot år 2000. Datagrunnlaget er gjenstand for omfattende kvalitetskontroll og kvalitetssikring gjennom den løpende statistikken. Innen år 2000 vil alle registrene ha vært brukt til statistikkproduksjon i en årrekke. I forbindelse med FoB2000 er det dessuten spesielt fokusert på tverrgående konsistens og kvalitet. Arbeidet med dette foregår på de aktuelle fagseksjoner etter planer som vil sikre optimale rutiner for kvalitetssikring innen år 2000. Det er heller ikke i dag store kvalitetsproblemer som hefter ved dette datagrunnlaget. En generell karakteristik av datagrunnlaget for inntektskjennemerkene, er at produksjonstiden er lang. Kvalitetsarbeidet fram mot FoB2000 tar i første rekke sikte på å utvikle og rasjonalisere den tekniske tilretteleggingen av datagrunnlaget.

5.3. Forslag til kjennemerker

SSB foreslår at FoB2000 skal inneholde disse inntektskjennemerkene:

5.3.1. *Yrkesinntekt*

Yrkesinntekt er en fellesbetegnelse for lønnsinntekt og næringsinntekt. For næringsinntekt kan det skilles mellom primærnæring og annen næring.

5.3.2. *Overføringer*

Overføringer omfatter både skattepliktige og skattefrie ytelser. Skattepliktige overføringer er bl.a. ytelser fra folketrygden (alders-, uføre- og etterlattepensjon), mens skattefrie overføringer bl.a. omfatter barnetrygd, bostøtte, studiestipend og sosialhjelp.

5.3.3. *Kapitalinntekt*

Dette omfatter renteinntekter, aksjeutbytte, ligningsinntekt av egen bolig og andre kapitalinntekter. Denne inntektstypen har ikke tidligere vært tilgjengelig på register.

Alle kjennemerkene ovenfor er relatert til den enkelte person.

5.3.4. *'Inntekt etter skatt'*

'Inntekt etter skatt' er et kjennemerke som er relatert til husholdninger. 'Inntekt etter skatt' er summen av yrkesinntekt, kapitalinntekt og overføringer minus utlignet skatt.

5.3.5. *Brutto formue*

Dette begrepet omfatter all skattepliktig formue før fradrag for gjeld. Det er viktig å være oppmerksom på at visse typer formuesarter (realkapital) er registrert med ligningsverdi. Formue er i utgangspunktet registrert på den enkelte person, men ektefeller kan fritt fordele formuesposter seg imellom.

5.4. Sammenlignbarhet med FoB90

Over en tiårsperiode vil det alltid forekomme endringer i registre som resultat av administrative bestemmelser. Selv om inntektsbegrepene består uendret, kan innholdet variere fra det ene året til det neste. Når det gjelder skattepliktige inntekter, førte skattereformen i 1992 dels med seg nye begrep, og dels endret innhold i eksisterende begrep. Sektorstatistikkene vil kunne tallfeste hvilke utslag slike endringer gir fra år til år, men ved sammenligning mellom folketellinger må slike endringer betraktes som et forhold som påvirker sammenlignbarheten generelt.

FoB90 hadde med kjennemerket 'arbeidsinntekt' - en annen betegnelse er 'pensjonsgivende inntekt'. Arbeidsinntekt omfatter lønnsinntekt og næringsinntekt. Datagrunnlaget for pensjonsgivende inntekt er Ligningsregisteret. Til FoB2000 vil datagrunnlaget for lønns- og næringsinntekt være Selvangivelsesregisteret, og uttrykket 'yrkesinntekt' erstatter 'arbeidsinntekt'. For lønnsinntekt får dette som konsekvens at også lønn som ikke er pensjonsgivende blir registrert. Dette gjelder lønnsinntekt som blir opptjent av personer uten pliktig medlemskap i folketrygden. Slik lønnsinntekt fanges opp av Selvangivelsesregisteret, men ikke av Ligningsregisteret. Når det gjelder 'næringsinntekt', vil 'pensjonsgivende næringsinntekt' bli erstattet med 'netto næringsinntekt'. Netto næringsinntekt gir et bedre bilde av det skattemessige resultatet av næringsvirksomheten enn pensjonsgivende næringsinntekt. Uansett valg av datagrunnlag vil det oppstå et brudd med situasjonen før skattereformen når det gjelder næringsinntekt.

I FoB90 inngikk 'disponibel inntekt', men det var avvik mellom folketellingens og sektorstatistikkens 'disponibel inntekt'. Hovedforskjellen var at kapitalinntekter inngår i sektorstatistikkens, men ikke i folketellingens begrep. I løpet av 1997 har SSB revidert inntektsbegrepet 'disponibel inntekt'. Det er vedtatt at 'inntekt etter skatt' skal erstatte det tidligere 'disponibel inntekt' fra og med inntektsåret

1996. FoB2000 skal ha med inntektskjennemerket 'inntekt etter skatt'. Sektorstatistikkens og folketellingens begrep vil dermed bli sammenfallende for første gang.

De øvrige inntektskjennemerkene som foreslås, er nye i folketellingsammenheng. Det gjelder også brutto formue. De viktigste aspektene ved de nye kjennemerkene er å sikre sammenlignbarhet med løpende statistikk, og dessuten å legge et grunnlag for framtidig sammenlignbarhet i folketellingsammenheng.

Til sammen vil inntektskjennemerkene i FoB2000 være mer helhetlig dekket enn ved tidligere tellinger.

Kjennemerker som inngikk i FoB90, vil som hovedregel være oppdelt i underposter på samme måte i FoB2000.

5.5. Sammenlignbarhet med sektorstatistikken

Det vil være fullt samsvar mellom FoB2000 og sektorstatistikkene på alle inntektskjennemerkene som er listet opp ovenfor. Brutto formue vil også hentes fra sektorstatistikken. Det gjelder generelt at inntektskjennemerkene vil være tilgjengelige på et mer disaggregert nivå i sektorstatistikken enn i FoB.

5.6. Brukerbehovene

Inntektskjennemerker i FoB2000 var ett av temaene på seminaret som ble arrangert 20.11.97. Her ble det første forslaget til inntektskjennemerker i FoB2000 presentert for brukerne. Signalene fra seminardeltakerne gav ikke grunnlag for vesentlige justeringer av det opprinnelige forslaget.

Selvangivelsesregisteret gir muligheter for en finere inndeling av primærnæringsinntekt som hhv. inntekt fra jordbruk, inntekt fra skogbruk og inntekt fra fiske/fangst. Tilsvarende muligheter for å gruppere annen næringsinntekt finnes ikke på Selvangivelsesregisteret. Forslaget som ble presentert 20.11.97, hadde som intensjon å inkludere undergruppene av primærnæringsinntekt i FoB2000. Imidlertid ble det fra brukerhold spurt om hensikten med å ha en så finmasket oppdeling av næringsinntekt i primærnæringsinntekt, siden en tilsvarende finmasket inndeling av annen næringsinntekt ikke ville være mulig. Den fineste inndelingen av næringsinntekt i primærnæringsinntekt er derfor ikke med i dette forslaget.

På det nevnte seminaret kom det også et innspill som gjaldt muligheten for å få med formuesbeløp. Visse formuesopplysninger er tilgjengelig i datagrunnlaget, men en hovedsvakheter ved de formuesbegrepene som finnes, er at datagrunnlaget bare gjenspeiler ligningsverdien og ikke markedsverdien for en del formuesarter (realkapital).

Bortsett fra disse kommentarene ble ikke inntektskjennemerkene gjenstand for omfattende diskusjon. SSB oppfatter dette som et signal om at brukerne som var representert på seminaret, i hovedsak sluttet seg til forslaget.

5.7. Internasjonale anbefalinger

Inntektskjennemerker er kategorisert som sekundære i de internasjonale anbefalingene for folketellinger år 2000. Anbefalingene er dessuten lite detaljerte for inntektskjennemerker. Blant de generelle retningslinjene er at inntektsdata bør samles inn for alle personer over en viss alder uavhengig av om en person er "økonomisk aktiv" eller ikke. Inntekt bør dessuten måles både på individ- og husholdningsnivå. SSBs forslag for FoB2000 er i tråd med begge disse retningslinjene.

Anbefalingene har også et punkt om at kilden(e) som genererer inntekt, bør kunne spesifiseres. Som referanseperiode for inntektsopplysninger anbefales de foregående 12 måneder, alternativt kalenderåret. Anbefalingene åpner for innsamling både fra administrative datakilder og fra spørreskjema. Formue er ikke nevnt i anbefalingen.

Forslaget til kjennemerker og innsamlingsmetode som SSB legger fram, vil i all hovedsak falle sammen med de internasjonale anbefalingene for FoB2000.

Det eksisterer internasjonale anbefalinger for 'inntekt etter skatt' (jf. ovenfor). Med den revisjonen som er gjennomført av dette begrepet i SSB, er sektorstatistikken tilnærmet lik den internasjonale anbefalingen "Provisional Guidelines on statistics of the distribution of income and accumulation of Households" UN, 1977.

5.8. Innstilling

SSB går inn for at FoB2000 skal inneholde de inntektskjennemerkene som er foreslått i kap. 5.3. Forslaget imøtekommer de fleste signalene fra brukerne så langt, det er fullt samsvar med sektorstatistikken og med de internasjonale anbefalingene. Med dette forslaget oppnår en også rimelig god sammenlignbarhet med foregående telling.

Når SSB går inn for at 'yrkesinntekt' baseres på Selvangivelsesregisteret, betyr det et mindre brudd i forhold til FoB90, men til gjengjeld oppnås et bedre mål for næringsinntekt enn 'pensjonsgivende inntekt' som ble brukt tidligere. Næringsinntekt grupperes som hhv. 'næringsinntekt i primærnæring' og 'næringsinntekt i annen næring' uten ytterligere oppdeling av næringsinntekt i primærnæring.

SSB går videre inn for at 'inntekt etter skatt' erstatter begrepet 'disponibel inntekt'. Sektorstatistikken og folketellingens begrep vil dermed bli sammenfallende. I forhold til FoB90 vil dette bety et brudd i kontinuiteten, men det vil samtidig være en kvalitetsforbedring ved at kapitalinntekter er inkludert.

På bakgrunn av signaler fra brukerhold går SSB inn for at FoB2000 skal inneholde kjennemerket 'brutto formue'. Blant de aktuelle formueskjennemerkene vurderer SSB dette som det mest relevante for FoB2000.

5.9. Kjennemerker som etter forslaget ikke kommer med

5.9.1 Toppskattegrunnlag

SSB går ikke inn for at 'toppskattegrunnlag' tas med i FoB2000. Hovedbegrunnelsen for at det var med i FoB90, var at det gav en mulighet for å avlede skattepliktige trygdeytelser. Utviklingen på registersiden siden 1990 har gitt bedre muligheter for å dekke dette kjennemerket, jf. ovenfor om FD-Trygd. Det kom heller ingen klare indikasjoner fra brukerhold om at 'toppskattegrunnlag' burde være med i FoB2000.

5.9.2. Viktigste kilde til livsopphold

Kjennemerket 'viktigste kilde til livsopphold' er gruppert som sekundært kjennemerke i de internasjonale anbefalingene. Kjennemerket var ikke med i FoB90 og det var omfattet med liten interesse i FoB80. SSB går derfor ikke inn for at dette kjennemerket blir med i FoB2000. Inntektskjennemerkene som er foreslått, danner dessuten en permanent beredskap for å avlede kjennemerket ved behov.

6. Regionale inndelinger og kjennemerker

6.1. Innledning

Kjennemerkene knyttet til regionale inndelinger er tverrgående og har relevans for alle faglige emneområder. Stedfesting og regionale inndelinger er aktuelt både for personer og husholdninger, arbeidsplasser (bedrifter) og boliger. Selve stedfestingen og de spesifikt geografiske kjennemerkene behandles i dette kapitlet, mens det å definere innholdet i kjennemerkene som gjelder personers bosted, arbeidssted og bolig, hører inn under hhv. *demografi*, *arbeidsmarked* og *bolig*. Dette betyr f.eks. at spørsmålet om å registrere faktisk bosted for studenter, behandles under *demografiske kjennemerker*, kap. 2, og arbeidet med å plassere sysselsatte på riktig bedrift under *arbeidsmarkedskjennemerker*.

Bostedsadresse, bolig og arbeidssted er sentrale geografiske enheter i FoB2000. For alle disse enhetene skal det registreres detaljert (fysisk) adresse, med angivelse av kommune, gatenavn, husnummer og eventuelt oppgang. Dette adressebegrepet er standardisert til et eget format kalt "numerisk adresse". Numerisk adresse gjør det mulig å koble adressen til f.eks. en bygning til det offisielle adresseregistret i GAB, og dermed få tilgang til flere geografiske kjennemerker. Dessuten er det mulig å aggregere data til flere ulike regionale enheter og nivåer (f.eks. fylke og landsdel).

De faglige utfordringene mht. til stedfesting er vesentlig knyttet til det detaljerte nivået under kommune, f.eks. grunnkrets og kode for bostedsstrøk (tett/spredt). Dette er nærmere omtalt senere i dette kapitlet. De regionale inndelingene som er større enn kommune, er (stort sett) basert på et aggregat av et helt antall kommuner, og dette er en enkel prosess dersom det foreligger hensiktsmessige standarder.

Statistikk på et detaljert geografisk nivå (f.eks. grunnkrets) er særpreget for folke- og boligtellinger. På grunn av den valgte metoden i FoB90 (utvalg) ble dette vanskeliggjort. FoB2000 er derimot basert på fulltelling av både personer og boliger, slik at dette problemet ikke blir av samme betydning denne gang. Publisering på et detaljert geografisk nivå må ta visse konfidensialitetshensyn, idet data ikke skal kunne tilbakeføres til enkeltpersoner eller -bedrifter. Problemstillinger knyttet til regionale inndelinger og kjennemerker er nærmere diskutert i rapporten "Geografisk informasjon i folke- og bolig tellingen år 2000" (Notater 98/26).

6.2. Datagrunnlaget

6.2.1. Aktuelle registre

Kjennemerkene knyttet til regionale inndelinger benytter seg av data fra to administrative registre:

- GAB
- Det sentrale folkeregister

GAB-registeret er Norges offisielle register for grunneiendommer, adresser og bygninger. Kommune og Statens kartverk (SK) (ved fylkeskartkontorene) er ansvarlige for oppdatering av registeret. Hovedmålsettingen med GAB er å sikre effektivisering og rasjonalisering av rutiner knyttet til forvaltningen av grunneiendommer, bygninger og adresser. For hver adresse i GAB registreres det en rekke andre geografiske kjennemerker, f.eks. koordinater, grunnkrets, postnummer, kode for bostedsstrøk, skole- og valgkrets og kirkesokn.

For nærmere detaljer om DSF vises det til kap. 2.2. I DSF registreres bostedsadressen for hver person som er bosatt i Norge. Denne adressen finnes i DSF på samme standardiserte form som i GAB

(numerisk adresse). DSF inneholder ikke ytterligere egenskaper ved den enkelte adresse. Egenskaper ved de bebodde adressene må derfor overføres fra GAB.

6.2.2. Kvalitet

Den numeriske adressen er forbindelsen (koblingsnøkkelen) mellom GAB og DSF som gjør det mulig å overføre egenskaper ved bostedsadressene. Det er et kvalitetsproblem at koblingen mellom disse to registrene ikke er like god for alle adresser. SSBs kvalitetskrav til produksjon av personstatistikk på grunnkrets nivå for en kommune innebærer at maksimum 2,5 prosent av de registrert bosatte kan være uplassert på grunnkrets. For stadig flere kommuner er det ikke mulig å innfri dette kravet, dels på grunn av manglende kobling mellom GAB og DSF og dels på grunn av manglende opplysninger i GAB. I en årrekke har det vært et samarbeid mellom SSB, Statens Kartverk og Skattedirektoratet (SKD) for å forbedre koblingen mellom GAB og DSF. Dette samarbeidet har betydning både for den løpende statistikken og for FoB2000. Arbeidet med kvalitetsforbedring har høy prioritet og vil fortsette til koblingskvaliteten har nådd et akseptabelt nivå for alle kommuner. Kvalitetsforbedringen omfatter også tiltak for å forbedre registreringen av grunnkrets i GAB (Notater 96/7).

Tettsteds grensene har vanligvis blitt revidert i forbindelse med folke- og bolig tellingene hvert tiende år. Siste gjennomgang av tettsteds grensene ble gjennomført i 1994 og 1995, ved en revisjon av det arbeidet som ble utført med tellingen i 1990. Kommunene utarbeidet forslag til tettsteds grenser basert på lokalkunnskap og kriteriene i SSBs definisjon. Dette medførte en prosess med stor andel av manuelt arbeid og mange aktører som åpnet muligheter for noe ulik praksis for hvor og hvordan tettsteds grensen ble trukket.

SSB har gjennomført et metodeprosjekt for å kunne utarbeide nasjonal statistikk for arealbruk i byer og tettsteder. I dette prosjektet ligger det også en ny metode for avgrensning av tettsteder, basert på bruk av geografiske informasjonssystemer og analyser av bygningsdata fra GAB og DSF. Metoden gjør det mulig å avgrense tettstedet mer automatisk og uten bruk av lokalt (og varierende!) skjønn. Metoden åpner også for en løpende oppdatering av tettsteds grensen, f.eks. årlig eller hvert annet år, og ikke bare knyttet til folketellingene, slik praksis har vært til nå. Metoden innebærer ikke noen endringer i den formelle tettsteds definisjonen. I SSB er dette prosjektet kalt *Tettstedsprosjektet*.

Denne metoden åpner også for en maskinell tilordning av tett/spredt-koden for alle adresser. Dette vil sannsynligvis forbedre datakvaliteten betydelig for dette kjennemerket. Det er enighet mellom SSB og SK om denne endringen i registrering av tett/spredt.

6.3. Forslag til kjennemerker i FoB2000

SSB forslår følgende geografiske nivåer eller regionale inndelinger ved presentasjon av data fra FoB2000:

6.3.1. Grunnkrets og delområde

Grunnkretser er en tradisjonell og mye benyttet geografisk enhet for presentasjon og analyse av regionalstatistikk på detaljert geografisk nivå. Grunnkretsene er utformet slik at de skal kunne være stabile over en rimelig tidsperiode, og avgrensningen er ikke knyttet til tettstedsavgrensningen. En grunnkrets kan derfor inneholde både tett og spredt bosetting. Det er heller ikke krav om at grunnkretsgrensene skal falle sammen med grensene for sogn, skole- eller valgkretser.

Et delområde er en samling av et helt antall grunnkretser. En kommune består av et helt antall delområder.

6.3.2. Bydel

Bydeler utgjør geografiske områder i en by. Administrative og politiske bydeler er geografiske områder som er tildelt en lokal forvaltning, en egen administrasjon og politiske utvalg. I Norge er forvaltningen hovedsakelig knyttet til helse- og sosialsektoren. En kommune kan ha en desentralisert helse-

og sosialsektor uten å ha foretatt en inndeling i bydeler i videre forstand. I norsk offisiell statistikk er benevnelsen bydel knyttet til de 4 største byene; Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger. Bydelene er bygd opp av hele *grunnkretser*, men ikke alltid av hele *delområder*.

6.3.3. Kommune

Kommunegrensene er endret gjennom de senere år, og det samme gjelder grenser for andre geografiske områder. Det skal i forbindelse med FoB2000 lages gode oversikter over endringene de siste tiårene.

6.3.4. Fylke

6.3.5. Landsdel

Landsdelsinndelingen er et nivå mellom fylker og hele landet. Landsdelene består av et helt antall fylker. Norge er delt inn i 7 landsdeler.

6.3.6. Bostedsstrøk (tett/spredt)

Gruppering etter bostedsstrøk bygger på tettstedsavgrensningen. Et tettsted er en regional avgrensning som er viktig for å beskrive urbaniseringen i Norge. Et tettsted er kjennetegnet av en viss befolknings- og bosettingstetthet, og tettstedet inneholder gjerne visse senterfunksjoner (handel, offentlig og privat tjenesteyting) for et større omland. Skillet mellom bosettingsformene tett og spredt brukes i mange analyser som en viktig variabel for å forklare variasjoner i sosiale, miljømessige og demografiske forhold.

Et tettsted defineres som en hussamling hvor det bor minst 200 personer, og avstanden mellom husene skal normalt ikke overstige 50 meter. Tettsteder er geografiske områder som har en dynamisk avgrensning, og antall tettsteder og deres yttergrenser vil endre seg over tid avhengig av byggeaktivitet og befolkningsutvikling. Pr. 1.1.97 er det 889 tettsteder i Norge. Den dynamiske tettstedsinndelingen er en helt annen type inndeling enn den administrative inndelingen i kommuner og grunnkretser. Tettstedsavgrensningen er helt uavhengig av grunnkretsinnndelingen, og kan også gå på tvers av kommune- og fylkesgrensene.

Adresseregisteret i GAB registrerer koden tett eller spredt for alle adresser. Denne registreringen bygger på avgrensningen av tettstedet.

6.3.7. Regionalt mellomnivå

Det er et generelt behov for et rapporteringsnivå mellom fylkesinndelingen og den mer detaljerte kommuneinndelingen. Behovet for dette øker også i internasjonal rapportering, bl.a. skal data fra FoB2000 rapporteres til EU på det såkalte NUTS 4-nivået (som tilsvarer et mellomnivå mellom fylke og kommune). SSB startet i 1998 et arbeid med å etablere et slikt regionalt mellomnivå på bakgrunn av en revisjon og/eller samordning av inndelingen i handelsdistrikter og prognoseregioner og ev. arbeidsmarkedsregioner. FoB2000 vil publisere data på dette (kommende) regionale mellomnivået.

6.3.8. Koordinater

Alle adresser er stedfestet med koordinater, og FoB2000 vil ha muligheter til å presentere data på svært detaljert geografisk nivå. Dette åpner for detaljert statistikk for områder som tettsteder, poststeder og rutenett, og også mer spesielle sammenstillinger som gateløp, roder og kvartaler (men selvfølgelig begrenset av hensynet til konfidensialitet).

6.4. Sammenlignbarhet med FoB90

Forslagene til kjennemerker samsvarer med kjennemerkene i FoB90. I FoB2000 blir det noen utvidelser i forhold til tidligere, idet *arbeidsstedet* skal registreres med adresse (numerisk adresse). Dette åpner for mer detaljert angivelse av arbeidssted (jf. 4.3.7). I tidligere tellinger ble arbeidssted kun stedfestet til kommune. Riktignok ble det registrert gateadresse, men denne adressen ble ikke registrert på standardisert form.

6.5. Sammenlignbarhet med sektorstatistikken

Forslaget til kjennemerker er i samsvar med sektorstatistikken, ettersom de foreslåtte kjennemerkene er de samme som benyttes der. FoB2000 vil imidlertid publisere flere typer data på et mer detaljert nivå enn i sektorstatistikken.

6.6. Brukerbehov

Forslaget til geografiske kjennemerker i FoB2000 ble presentert og drøftet på et eget seminar med utvalgte brukergrupper (12.02.98). Det er utarbeidet en egen seminarrapport (Notater 98/27). Forslaget fikk tilslutning fra deltakerne på seminaret, med en presisering av at *grunnkrets* som publiseringsnivå må beholdes som en sentral minste byggekloss i det regionale statistikkarbeidet. Grunnkretsene fungerer bra som de minste databærende enhetene for mange formål knyttet til regionale analyser. Brukerne var opptatt av at arbeidet med kvalitetskontroll av grunnkretskoden i GABs adresseregister må videreføres. Dette må skje i et samarbeid mellom SSB, SK og kommunene.

Videre kom det fram ulike oppfatninger hos brukerne om hvor hensiktsmessig tettstedsbegrepet er for å beskrive sentrale sider ved dagens urbaniseringsprosess. Det ble framholdt at skillet by/land er i ferd med å utviskes. På den annen side er sentrum-periferi-dimensjonen fortsatt viktig, og den måles best ved å se på avstand fra tettsteder av ulik størrelse. FoB2000 vil derfor beholde kjennemerket tett/spredt.

SSBs klassifisering av sentralitet er et rimelig brukbart begrep for å klassifisere "utkantene" eller "distriktene" i forhold til mer sentrale strøk. Det er aktuelt å bruke denne klassifiseringen mer aktivt i FoB2000. Det skal vurderes om et tilsvarende sentralitetsbegrep skal benyttes også for grunnkretser. Noen brukere synes også at NIBRs tilpasning av SSBs sentralitetsklassifisering er hensiktsmessig. Denne tilpasningen benyttes bl.a. av Kommunal- og regionaldepartementet. Sentralitet innføres ikke som et eget kjennemerke i FoB2000, men sentralitetsbegrepet kan benyttes av brukerne selv i egne sammenstillinger og analyser av data fra FoB2000.

Andre sentrale brukersynspunkter er at SSB må fortsette å utvikle samarbeidet mellom SK og SKD med sikte på ytterligere kvalitetsforbedringer av de sentrale geografiske kjennemerkene i GAB-registeret og i DSF.

6.7. Internasjonale anbefalinger

Alle de sentrale enhetene bosted, bolig og arbeidssted er omtalt i de internasjonale anbefalingene som primære kjennemerker.

For kjennemerkene 'bosted' og 'boligens geografiske plassering' angir anbefalingene at det må registreres tilstrekkelige detaljer til at data kan framstilles på "det minste geografiske eller administrative nivået som brukerne har". SSBs forslag om registrering av bosteds- og boligadresse vil dekke dette behovet.

For kjennemerket 'arbeidssted' anbefales det en så detaljert beskrivelse at det bl.a. er mulig å studere arbeidsreiser. SSBs forslag om registrering av numerisk adresse for alle bedrifter vil gi mulighet for å utlede opplysninger om reiseavstand med visse forbehold, jf. 4.3.

De internasjonale anbefalingene er ikke spesielt uttømmende mht. øvrige regionale kjennemerker. Det mest spesifiserte kjennemerket er et tilnærmet tettstedsbegrep (*locality*). Dette er definert som et område som enten har:

- i) kontinuerlig bebygd område med tydelig gatenett, eller
- ii) et område som kan identifiseres med et velakseptert navn, eller
- iii) et område der det maksimalt er 200 meter mellom bygningene

Det er ikke noe tilsvarende begrep i FoB2000, men dette minner om avgrensningen av tettsted. SSB går inn for å benytte tettstedsavgrensningen som en tilnærming til de internasjonale anbefalingene på dette punktet.

For øvrig er forslaget til kjennemerker i samsvar med andre internasjonale anbefalinger, med unntak for bostedsstrøk (tett/spredt). Det eksisterer ikke noen felles internasjonal definisjon av tettsteder, men det finnes en felles nordisk definisjon for tettsteder som er basert på 200 meter avstand mellom bygningene, mens det i Norge benyttes 50 meter mellom bygningene. Sverige og Finland benytter denne definisjonen, mens Danmark ikke avgrenser tettsteder etter slike definisjoner.

6.8. Innstilling

SSB går inn for at FoB2000 skal inneholde de geografiske kjennemerker og regionale inndelinger som er nevnt i kap. 6.3.

Dette forslaget imøtekommer signalene fra brukerne så langt, og det er fullt samsvar med sektorstatistikkene og med de internasjonale anbefalingene. Med dette forslaget oppnår en også full sammenlignbarhet med de to foregående tellingene.

7. Boligtellingen

7.1. Innledning

Boligtellingen i FoB2000 skal være en totaltelling for alle boliger i Norge. Det skal sendes ut skjema til alle bebodde boliger. Statens kartverk har anslått antallet boliger i Norge til ca. 2,1 millioner.¹¹

Det offisielle registeret over grunneiendommer, adresser og bygninger (GAB - jf. kap. 6.2) er viktig for boligtellingen, dels som en kilde for informasjon og dels med tanke på etablering av et boligregister. Det er fortsatt usikkert om det blir opprettet et boligregister.

Boligtellingen vil på flere måter være påvirket av om et boligregister blir vedtatt etablert, og ev. fra hvilket tidspunkt. Forsinkelse i vedtaket om et eventuelt boligregister kan føre til utsettelse av boligtellingen fra november år 2000 til november år 2001. For at boligtellingen skal kunne ha nytte av opplysninger fra et ev. boligregister, og omvendt, må alle boliger være identifisert og merket før boligskjemaene sendes ut.

Hvis boligregisteret ikke blir opprettet, eller det gjøres vedtak som tilsier at boligregisteret blir etablert senere enn år 2001, vil boligtellingen bli gjennomført som en egen undersøkelse uavhengig av et boligregister. Det ventes å ha mindre betydning for utvalget av boligkjennemerker på boligskjemaet, men spørsmålene på boligskjemaet vil ha ulik utforming avhengig av om det skal etableres et boligregister eller ikke. Et boligregister forutsetter åpne spørsmål, dvs. det må spørres etter eksakte verdier for kjennemerkene. Uten boligregister vil boligskjemaet i større grad inneholde lukkede spørsmål, dvs. spørsmål med et begrenset antall svaralternativer for hvert kjennemerke.

7.2. Datagrunnlaget

Innsamlingsmetoden for boligtellingen vil være en kombinasjon av skjema og register.

7.2.1. Skjema

Boligtellingen blir en postal skjemaundersøkelse for alle *bebodde* boliger i landet. Det betyr at boligtellingen i år 2000 blir en totaltelling i motsetning til boligdelen i FoB90 som var en utvalgstilling.

Skjemaene utformes for optisk lesing. I utgangspunktet skal spørsmålene samles på et énsides A4-ark. Kompleksiteten i spørsmålene blir styrt av at tellingen er en postal undersøkelse. Det er ingen intervjuer eller teller som kan hjelpe til med utfyllingen. Dette må det tas hensyn til når vi bestemmer antall spørsmål og svaralternativer på skjemaet, og vanskelighetsgraden i spørsmålene. Også forslag til nye spørsmål må vurderes i forhold til disse rammebetingelsene.

En del opplysninger vil bli preprintet på boligskjemaet (jf. 7.2.2). Etter en bestemt prosedyre velges en referanseperson i hver familie. Referansepersonen skal svare på spørsmål om boligen og gi opplysninger om husholdningens sammensetning. Boligtellingen vil også omfatte enkelte opplysninger om bygningen, men slike opplysninger vil delvis hentes fra register (jf. 7.2.2).

SSB, SK og SKD har revidert og oppdatert planene for opprettelse av et boligregister (Notater 98/5). Ifølge disse planene skal samtlige boliger identifiseres og merkes fysisk med et bolignumner (s.d.) før boligtellingen. I så fall skal referansepersonen skrive ned det nye bolignumneret på skjemaet. Forutsatt opprettelse av et boligregister, vil det være mulig å tallfeste antall ubebodde boliger, men det vil ikke være mulig å samle inn opplysninger om ubebodde boliger.

---

¹¹ Tallet omfatter både bebodde og ubebodde boliger.

I en bolig telling uten boligregister vil bolignummeret mangle. Uten et bolignummer vil det ikke være mulig å laste boliginformasjonen inn i GAB. Det vil heller ikke være mulig å utvide adressebegrepet i DSF fra bygningsadresse til boligadresse. De kjente problemene med å danne bohusholdning via register vil vedvare. Hvis bolignummereringen mangler når bolig tellingen blir gjennomført, vil et spørsmål om hvilken etasje boligen befinner seg i, bli tatt med.

En viktig målsetting for bolig tellingen er å plassere personer på faktisk bostedsadresse. For mange ugifte, borteboende studenter mangler SSB opplysninger om faktisk adresse (jf. kap. 2.2.2.). SSB arbeider med en metode for kartlegging av faktisk bosted for ugifte, borteboende studenter gjennom bolig tellingen i FoB2000.

7.2.2. Register

SSB vil forsøke å utnytte informasjon fra GAB og andre registre for å lette byrden på oppgavegivere. Lettelsen vil bestå i å preprinte tilgjengelig informasjon fra register. Personer med likt familienummer og lik adresse i DSF blir gruppert og preprintet på et boligskjema. SSB vil be om en bekreftelse, eventuelt rettelse av opplysninger som er preprintet. Når det gjelder preprinting av bygningsopplysninger vil GAB være kilde, men SSB vil foreta en kvalitetsvurdering av tilgjengelig informasjon. Telling vil dermed fungere som en kontroll av registeropplysninger.

I B-delen i GAB er det registrert boligopplysninger for *alle* boliger i bygninger som er bygd etter 1982. Problemet er at koblingsnøkkelen ikke er detaljert nok til at boliginformasjonen i GAB kan utnyttes fullt ut. For de fleste bygninger som er bygd før 1983 mangler boligopplysninger. Planene for et boligregister går ut på å utvide og oppdatere GAB med en boligdel. Ifølge de reviderte planene for boligregister (Notater 98/5) skal bolig tellingen brukes til å innhente informasjon om boliger som senere skal lastes inn i GAB. I tillegg skal adressebegrepet i DSF utvides til å omfatte det nye bolignummeret som hver bolig i et flerboligbygg skal få.

Forutsatt et vedtak om opprettelse av et boligregister, gir bolig tellingen mulighet for å supplere boliginformasjonen i GAB. Vi får anledning til å oppdatere registeret (fylle ut blanke felt for boliger i bygninger fra før 1983), utvide med nye boligkjennemerker, korrigere eller sløyfe eksisterende kjennemerker.

7.2.3. Populasjonen og noen sentrale begrep i bolig tellingen

SSB understreker at bolig tellingen har bolig som observasjonsenhet. Populasjonen i bolig tellingen består av samtlige boliger i Norge. Boliger kan være bebodd eller ubebodd på tellingstidspunktet. Under forutsetning av et boligregister vil antallet ubebodde boliger komme med i statistikken, men informasjon om egenskaper ved ubebodde boliger vil være svært begrenset. Bygninger som er under bygging skal bare inkluderes i tellingen dersom de er bebodd på tellingstidspunktet. Fritidshus som er bebodd på tellingstidspunktet, vil bli tatt med i tellingen, men de må spesielt tas hensyn til i etterarbeidet (revisjon og statistikkproduksjon). Kombinerte bygg, f.eks. kombinerte bolig- og forretningsbygg, er gruppert etter den funksjon som har størst andel av byggets bruksareal. Som boligbygg regnes bare helårsboliger.

I bolig tellingen brukes det samme begrepsapparatet som i GAB.

En *bolig* er:

- en boenhet som består av ett eller flere rom
- en boenhet som er bygd eller ombygd til helårs privatbolig for en eller flere personer
- en boenhet med egen atkomst til rommet/rommene uten at en må gå gjennom en annen bolig

En bolig er enten en leilighet eller en hybel. En bolig kan være en frittliggende enebolig, men kan også være en del av en tomannsbolig, en bolig i et rekke- eller kjedehus, en leilighet i blokk eller en

hybel med egen inngang (f.eks. en studenthybel eller en enhet i et bofellesskap). Antall boliger er lik summen av antall leiligheter og antall hybler.

En *leilighet* er en enhet med minst ett rom og kjøkken. Bare boliger som skal benyttes til helårsbolig, regnes som leilighet.

En *hybel* er et rom med egen inngang beregnet som bolig for en eller flere personer, som har adgang til vann og toalett uten at det er nødvendig å gå gjennom en annen leilighet. Hybler i hybelbygg, typisk studenthybler, men også enhetene i bofellesskap for eldre eller funksjonshemmede og lignende, forstås som bolig. En hybel- eller sokkelleilighet i en annen bolig, uten egen inngang, regnes ikke som bolig, men som en del av boligen som hybelen befinner seg i.

Et *rom* må være egnet til varig opphold og være 6 m² eller større. Kjøkken, bad, gang o.l. regnes ikke som rom.

SSB er klar over at noen begrep har et annet innhold på folkemunne. Folk flest kan oppfatte bolig og leilighet som gjensidig utelukkende begrep, i den forstand at begrepet "bolig" forbindes med enebolig og begrepet "leilighet" med en boenhet i blokk. Likeledes kan begrepet hybel, som avgrenset ovenfor, ha et noe annet innhold enn det folk flest legger i begrepet. SSB må ta hensyn til dette i utformingen av skjema og rettleiding til boligtellingsen og når vi svarer på spørsmål fra oppgavegivere.

Boligens areal kan enten uttrykkes med *bruksareal* eller *boligareal*. *Bruksareal* omfatter alt areal innenfor boligens yttervegger, uansett etasje. Boder og rom i underetasje og kjeller i blokker o.l. skal tas med dersom de tilhører den enkelte leilighet spesielt. Rom som er felles for flere boliger, f.eks. felles trapp, gangareal og boder som ikke kan spesifiseres på bolig, skal ikke tas med. I GAB brukes bruksareal til bolig som størrelsesmål.

Ifølge NS3940 er *boligareal* lik bruksareal av boligens hoveddel. Her inngår oppholdsrom, soverom, kjøkken, bad o.l., vaskerom, vindfang, entré, trapp m.m.

Forskjellen mellom boligareal og bruksareal er boligens tilleggsdel, *tilleggsareal*, eller den delen av boligen som ikke brukes til boligformål. Det kan være boder og oppbevaringsrom, garasjer, fyrrom, søppelrom, tekniske rom, balkonger, terrasser, trapp mellom tilleggsdel og hoveddel.

7.3. Forslag til kjennemerker i boligtellingsen

Boligkjennemerker som er tenkt preprintet fra GAB er merket med * (stjerne) i framstillingen som følger.

Det skiller mellom boligkjennemerker og bygningskjennemerker. SSB foreslår at boligtellingsen skal inneholde følgende *boligkjennemerker*:

7.3.1. *Boligtype**

Dette kjennemerket skiller mellom bolig og institusjon. Kjennemerket avledes fra feltet for bygningstype i GAB, forutsatt at kvaliteten er tilstrekkelig. Boligtype vil ikke være med på boligskjemaet som eget spørsmål.

7.3.2. *Innlagt vann**

I GAB ligger det informasjon om en bygning er tilknyttet offentlig eller privat vannverk. Informasjon om innlagt vann hentes fra GAB og tas ikke med på skjema. Opplysningen finnes for alle bygninger, og det antas at opplysningen for det enkelte bygg dekker situasjonen for alle boliger i samme bygg.

7.3.3. *Bebodd/ubebodd*

Kjennemerket viser om en bolig er bebodd eller ubebodd på tellingstidspunktet. I FoB2000 vil alle boliger der minst én person er registrert bosatt, bli tatt med i statistikkgrunnlaget. I tillegg gjør metoden for etablering av et boligregister det mulig å tallfeste antallet ubebodde boliger, men opplysning om egenskaper ved ubebodde boliger mangler for boliger i bygninger som er bygd før 1983.

7.3.4. *Beboere*

Gjelder personer bosatt i boligen på tellingstidspunktet. Boligskjemaet til FoB2000 skal være vedlagt en preprintet liste med personer som er bosatt i boligen på tellingstidspunktet med utgangspunkt i DSF. Listen skal deretter oppdateres med utgangspunkt i faktisk bosted slik som beskrevet ovenfor.

7.3.5. *Antall rom totalt i boligen*

Utgangspunkt er definisjonen av rom. Spørsmålet gjelder alle rom brukt til beboelse. SSB foreslår å formulere dette som et åpent spørsmål uten svaralternativer i FoB2000.

7.3.6. *Boligareal*

SSB foreslår at boligareal brukes som mål på boligens størrelse i FoB2000. Spørsmålet utformes som en åpen svarrubrikk hvor oppgavegiver skal oppgi boligareal i tall, dersom et boligregister blir vedtatt etablert. Boligareal er et størrelsesmål som brukes aktivt i markedsføring av boliger. Det kan gå fram av rettleidingen slik at en del oppgavegivere slipper å måle opp boligen selv. Uten vedtak om boligregister vil spørsmålet bestå av svaralternativer.

7.3.7. *Tilleggsareal*

I tillegg til boligareal foreslår SSB å hente inn opplysninger om boligens tilleggsareal. Begrunnelsen for å hente inn tilleggsareal er at det sammen med boligareal summerer opp til bruksareal. Dermed kan man unngå et brudd i forhold til GAB. Ulempen er at det blir vanskelig i datafangsten å be om to arealstørrelser. Det formuleres som et åpent spørsmål eller som et spørsmål med svaralternativer etter samme prinsipp som for boligareal.

7.3.8. *Kjøkken*

SSB foreslår å forenkle spørsmålet til et ja/nei-spørsmål i FoB2000 og at det ikke skilles mellom kjøkken eller tekjøkken.

7.3.9. *Bad/dusj*

I FoB2000 foreslås det å ta inn et åpent spørsmål om antall bad og/eller dusj.

7.3.10. *Toalettforhold*

SSB foreslår å spørre om antallet wc/doer i boligen.

7.3.11. *Oppvarmingskilde*

SSB foreslår følgende svaralternativer for dette kjennemerket: sentralvarme (radiatorer e.l.), elektriske ovner, varmekabler e.l., ovner for flytende brensel (olje, parafin e.l.) og ovner for fast brensel (ved, koks e.l.).

7.3.12. *Rom i samme etasje*

Etter forslag fra brukerhold foreslår SSB at spørsmålet skal formuleres som et ja/nei-spørsmål om boligen har kjøkken, bad/dusj, wc og soverom i samme etasje.

7.3.13. *Etasje*

Kjennemerket tas med på skjemaet i tilfelle skrinlegging eller forsinkelse av boligregistersaken. Forutsatt opprettelse av et boligregister kan etasjenummer avledes fra bolignummeret som skal skrives på boligskjemaet. Et eget spørsmål om etasje kan da sløyfes fra skjemaet.

7.3.14. Eie-/leieforhold

Kjennemerket gjelder hva slags eie-/leieforhold beboerne har til boligen.

7.3.15. Hvem eier/leier boligen (boligfrekvens)

Fra flere brukere er det uttrykt ønske om at boligfrekvens skal være et kjennemerke i bolig tellingen. Boligfrekvens er et mål på hvor stor andel av befolkningen, eller en bestemt befolkningsgruppe, som formelt disponerer egen bolig gjennom et eie- eller leieforhold. For å kunne regne ut boligfrekvens må skjemaet inneholde et spørsmål om *hvem* av personene i husholdningen som faktisk eier eller leier boligen som husholdningen disponerer.

Spørsmålet tas med på skjemaet ved at oppgavegiver skal oppgi på hvilken linje den formelle eieren/leieren er ført opp i husholdningsdelen på boligskjemaet. Er det flere personer som eier/leier boligen, skal den eldste velges.

7.3.16. Garasje

SSB foreslår å stille et ja/nei-spørsmål om boligen har egen garasje, carport eller plass i fellesgarasje. Spørsmålet tas med etter ønske fra brukerhold.

7.3.17. Antall trappetrinn for å komme inn i boligen

Dette er et spørsmål som er foreslått av brukergrupper som ønsker et mål for boligens tilgjengelighet. Et spørsmål om antall trappetrinn som må forseres for å komme inn i boligen, gir et mål på boligens tilgjengelighet. En tendens i dagens samfunn er at personer som tidligere var bosatt i tilrettelagte institusjoner, nå blir integrert i samfunnet. Dermed øker informasjonsbehovet om tilgjengelighet. SSB foreslår derfor å ta med et spørsmål om antall trappetrinn som må forseres for å komme inn i boligen. Som svaralternativer foreslås følgende kategorier: 0, 1-3, 4 eller flere.

SSB foreslår at bolig tellingen skal inneholde følgende *bygningsskjennemerker*:

7.3.18. Bygningstype*

Kjennemerket karakteriserer bygningen den enkelte bolig er plassert i. Kode for bygningstype kan hentes fra GAB. Oversikten med bygningstypekoder i GAB er for tiden under revisjon. Revisjonen ventes å bringe mer klarhet i kodeoversikten slik at koden vil være tilstrekkelig for anvendelse i FoB2000.

7.3.19. Heis *

Foreslås som et ja/nei-spørsmål om det er heis i bygningen.

7.3.20. Antall boliger i bygningen *

Spørsmålet om hvor mange boliger det er i huset, foreslås med ni svaralternativer, ev. som et åpent spørsmål. Forutsatt etablering av et boligregister, hentes kjennemerket fra GAB.

7.3.21. Byggeår *

SSB foreslår å stille et åpent spørsmål om når huset ble bygget. Kjennemerket ligger i GAB, men er ikke pålitelig for eldre bygninger. SSB vil vurdere kvaliteten på byggeår i GAB, med tanke på pre-printing.

7.4. Samsvar med FoB90

Det gjelder generelt at bruk av åpne spørsmål gir en større detaljeringsgrad enn spørsmål med svaralternativer. Man står friere til å lage grupperinger og inndelinger slik at sammenlignbarhet bakover lar seg konstruere. I FoB90 ble det gitt svaralternativer for de fleste spørsmål. Oppgavegiver skulle kryse av for riktig svar. Dersom det blir vedtatt å etablere et boligregister, vil skjemaet i FoB2000 inneholde flest åpne spørsmål. Det er gjort med tanke på opprettelse av et boligregister og framtidig administrativ utnyttelse av informasjon fra bolig tellingen. Forutsatt at det blir gitt en hjemmel til det, vil boliginformasjon fra bolig tellingen bli lastet inn i GAB. Åpne spørsmål vil gi større presisjon enn

svaralternativer med intervaller. Hvis det blir forsinkelser i boligregistersaken, vil bolig tellingen bli gjennomført uavhengig av et boligregister. I det tilfellet vil SSB falle tilbake til praksis fra FoB90 med lukkede spørsmål hvor oppgavegiveren skal krysse av for riktig svaralternativ.

Uansett vil det stort sett enten være stor grad av samsvar med FoB90, eller samsvar kan konstrueres gjennom aggregeringer.

En kritikk etter FoB90 var at bosted fra Det sentrale personregister ble brukt som fasit. I FoB2000 har SSB til hensikt å plassere personer på faktisk bosted, slik at det vil være mulig å publisere statistikk etter faktisk bosted i tillegg til statistikk etter bostedsreglene i DSF.

SSB foreslår å kartlegge antall bad/dusj og wc/doer i stedet for enkle ja/nei-spørsmål. Det vil gi en større detaljeringsgrad i FoB2000 enn i FoB90. Størrelsen på kjøkkenet, som var med i FoB90, sløyfes i FoB2000.

Spørsmålene i FoB90 om bad/dusj og wc i leiligheten var ja/nei-spørsmål. Disse vil i FoB2000 erstattes av spørsmål om antall bad/dusj og antall wc i leiligheten.

I FoB90 var det et ja/nei-spørsmål om leiligheten har kjøkken, bad/dusj, wc og minst ett beboelsesrom i samme etasje. 'Beboelsesrom i samme etasje' er foreslått endret til 'soverom i samme etasje'.

7.5. Samsvar med sektorstatistikken

Boligtellingene har skjæringspunkter med flere sektorstatistikker. De viktigste er byggearealstatistikk, prisindeks for bruktboliger og boforholdsundersøkelsen.

Byggearealstatistikken og noen kjennemerker i bolig tellingen har GAB som et felles datagrunnlag. I tilfelle felles utnyttelse av kjennemerker fra GAB vil det være samsvar mellom statistikkene det gjelder. I byggearealstatistikken og GAB brukes bruksareal som størrelsesmål for boliger. SSB foreslår å videreføre boligarealbegrepet fra tidligere tellinger i FoB2000. I tillegg foreslår SSB å spørre om boligens tilleggsareal. Tilleggsarealet og boligarealet summerer opp til boligens bruksareal (utenom fellesareal i flerboligbygg). Dermed sikres konsistens mellom bolig tellingen, GAB, byggearealstatistikken og andre statistikker som baserer seg på arealinformasjon fra GAB. Det vil være en fordel å utvide meldingen fra kommunene til GAB med boligareal, i tillegg til bruksareal som allerede blir innrapportert.

SSB foreslår å spørre om antall bad/dusj og wc/doer i stedet for ja/nei-spørsmål, og om det er en garasje, carport eller plass i fellesgarasje. Forslaget er satt fram for å få samsvar mellom datagrunnlaget til SSBs prisindeks for bruktboliger og et eventuelt framtidig boligregister, som vil bygge på opplysninger fra bolig tellingen. Hvis det blir opprettet et boligregister, vil SSBs prisindeks for bruktboliger få bedre aktualitet og kunne lages uten en særskilt, ressurskrevende datafangst. Det ventes at prisindeksen kan bygges på informasjon fra register. Det eksisterer allerede en rutine for innrapportering av antall bad/dusj og wc/doer fra kommunene til GAB.

Boforholdsundersøkelsen er en utvalgsundersøkelse hvor en intervjuer fra SSB går gjennom spørsmålene sammen med oppgavegiveren. Det gjør at boforholdsundersøkelsen er mer detaljert enn bolig tellingen kan være. Likevel vil det være mulig å sammenholde felles kjennemerker fra boforholdsundersøkelsen og bolig tellingen, men det krever noe bearbeiding av aktuelle kjennemerker fra boforholdsundersøkelsen. Boforholdsundersøkelsen bruker kosthusholdning som begrep for husholdning mens SSB foreslår å bruke bohusholdning som begrep for husholdning i bolig tellingen.

7.6. Brukerbehov

Forslag til kjennemerker i bolig tellingen ble presentert på brukerseminar 18. februar 1998 (Notater 98/19). Som følge av en del konkrete innspill fra brukerne på dette seminaret, går SSB inn for å ta

med en del nye spørsmål på boligskjemaet. Dette gjelder spørsmålet om garasje og spørsmålet om antall trappetrinn for å komme inn i boligen. I tillegg tas med et spørsmål om hvem som eier/leier boligen.

Andre forslag som er satt fram av brukere, går SSB ikke inn for å ta med. Dette gjelder bl.a spørsmål som angår boligens økonomiske verdi og spørsmål om stedsegenskaper bl.a. For nærmere detaljer om disse forslagene og begrunnelse for SSBs innstilling, vises det til kap. 7.9.

7.7. Samsvar med internasjonale anbefalinger for FoB2000

SSBs forslag til kjennemerker er med få unntak i samsvar med de primære kjennemerkene i de internasjonale anbefalinger for FoB2000. Unntakene er at SSB ikke vil være i stand til å gi opplysninger om “ikke-tradisjonelle” boliger under kjennemerket boligtype. Med “ikke-tradisjonelle” boliger menes f.eks. mobile boliger. Ifølge de internasjonale anbefalingene skal det bl.a. gis opplysninger om mobile boenheter, noe som ikke SSB vil være i stand til.

Når det gjelder spørsmålet om ‘bebodd/ubebodd’ er en tredeling foreslått i de internasjonale anbefalinger: boliger for helårsbeboelse, fritidsboliger eller boliger for sesongbeboelse og ubebodde boliger. Fritidsboliger er definert utenfor populasjonen for bolig tellingen. SSB vil dermed ikke være i stand til å ta med fritidsboliger eller boliger for sesongbeboelse i statistikken.

Utenom ovennevnte avvik vil SSBs forslag være i tråd med de primære kjennemerkene fra de internasjonale anbefalingene.

Forslaget dekker ikke samtlige sekundære kjennemerker. Det vil ikke være mulig å gi statistisk informasjon om grunnen til at en bolig er ubebodd, kokemuligheter (utstyr), innlagt varmt vann, håndtering av avløpsvann og kloakk, elektrisitet, innlagt gass og behov for reparasjoner.

7.8. Innstilling

I forslaget er det foreslåtte boligregisteret tillagt mye vekt. Forslaget om nye, og endringer i eksisterende, kjennemerker må vurderes i lys av et eventuelt boligregister. Kjennemerkene bør ha relevans og god kvalitet og dekningsgrad fra starten. Det bør også være mulig å oppdatere dem i framtiden.

En bolig telling uavhengig av et eventuelt boligregister vil føre til en forenkling av oppgavebyrden i form av lukkede spørsmål.

Etter brukerseminaret 18.02.98 går SSB inn for tre nye spørsmål på boligskjemaet. Det gjelder spørsmålene om garasje, om antall trappetrinn og om hvem som eier/leier boligen.

7.9. Kjennemerker som etter forslaget ikke kommer med

7.9.1. Gangtid til kollektivtransport

Alle bygninger er koordinatfestet gjennom MABYGG-prosjektet som Statens kartverk har gjennomført. Koordinatene gir nye muligheter for analyse bl.a. i GIS-verktøy. Forutsatt at holdeplassene til kollektivtransport også er koordinatfestet, kan gangtid til kollektivtransport estimeres ved hjelp av GIS. Spørsmålet tas ikke med på boligskjemaet.

7.9.2. Antall vinduer, samlet takareal, et vurderingsspørsmål om boligens tekniske tilstand, boligens økonomiske verdi - kjøpspris

SSB er tilbakeholdende når det gjelder kartlegging av boligens økonomiske verdi. Det kan være en fare for at oppgavegivere knytter bolig tellingen til boligbeskatningen. Det kan redusere svarprosenten.

7.9.3. Faktisk bruk - andelen av boligen som er oppvarmet om vinteren

Det er foreslått å be om andelen av boligen som er oppvarmet om vinteren. SSB avviser forslaget av to grunner: Besvarelse av spørsmålet vil by på store problemer for en del av oppgavegiverne. Spørsmålet krever at man først beregner arealet av boligen som er oppvarmet om vinteren. Deretter må arealet av den oppvarmede andelen av boligen deles på boligens samlede areal. For mange oppgavegivere vil regnestykket by på store problemer med risiko for stort frafall.

7.9.4. Stedsegenskaper, tomt, uteareal, urbant område

Det er foreslått å stille spørsmål om stedsegenskaper, tomtestørrelse og omfanget og kvaliteter ved utearealet og bomiljøet. SSB vurderer det som uheldig å utvide boligskjemaet med flere arealstørrelser, jf. omtale av kjennemerket for areal under pkt. 7.2.3. Stedsegenskaper og andre kvaliteter ved det fysiske bomiljøet kan muligens hentes fra andre kilder og analyseres nærmere ved hjelp av GIS-verktøy. Å hente inn informasjon som trengs for å kunne si noe om urbaniseringsgrad i et område, ligger utenfor boligskjemaets rekkevidde.

7.9.5. Tjenester knyttet til bolig, f.eks. Ungbo

Det er foreslått å ta med et spørsmål om tjenester tilknyttet bolig. Selv om tjenester formelt kan være tilknyttet en bolig, virker det slik at det er beboerne som benytter slike tjenester. Forslaget må konkretiseres nærmere av interesserte før SSB kan ta stilling til det, men foreløpig ligger det utenfor boligtellingsen.

7.9.6. Ventilasjon

Fra medisinsk hold er det etterlyst informasjon om dynamiske aspekter i boligpolitikken. Spørsmål og problemstillinger som kunne være interessante er: Hva er gjennomsnittstemperaturen om vinteren? Er det ventilasjon i boligen? Er det radongass der boligen ligger? Koordinatfesting av boliger utvider muligheter for analyser knyttet til boligens geografiske plassering (gjennomsnittstemperatur om vinteren, risiko for radongass avledet fra jordsmonn). Spørsmålet om ventilasjon i boligen vurderes som for komplisert til å bli tatt med på boligskjemaet.

8. Andre kjennemerker

8.1. Innledning

Under dette kapitlet omtales kjennemerker som ikke er omtalt tidligere, men som enten var med i FoB90 eller som er foreslått fra brukerhold. Spørsmål om personbil(er) til disposisjon var med i FoB80 som et ja/nei -spørsmål - ("Disponerer noen av personene som bor i leiligheten personbil?"). I FoB90 var spørsmålet endret til *antall* biler som husholdningen disponerer. Som registerbasert kjennemerke vil det være naturlig at kjennemerket gjelder antall biler.

Opplysninger om gyldig førerkort var med første gang i FoB90.

8.2. Datagrunnlag

To registre vil være grunnlag for opplysninger om 'personbiler til disposisjon'. Ett av registrene vil være Det sentrale kjøretøyregisteret. Herfra kan det hentes opplysninger om privateide biler. Opplysninger om privat bruk av arbeidsgivers bil kan innhentes via Lønns- og trekkoppgaveregisteret. Biler som leases og eventuelt brukes privat av selvstendig næringsdrivende, finnes det imidlertid ikke registeropplysninger om.

Det sentrale førerkortregisteret vil være datagrunnlag for opplysninger om gyldig førerkort.

8.3. Forslag til kjennemerker

8.3.1. *Antall personbiler som eies av medlemmer i husholdningen*

8.3.2. *Antall medlemmer i husholdningen som disponerer bil gjennom arbeidsforhold*

8.3.3. *Gyldig førerkort (ja/nei)*

8.4. Sammenlignbarhet med FoB90

Metoden som er foreslått, vil gi sammenlignbarhet med FoB90 når det gjelder spørsmålet om gyldig førerkort. Når det gjelder personbiler som disponeres gjennom arbeidsforhold, vil det oppstå et avvik i forhold til FoB90 på grunn av forholdet med selvstendig næringsdrivende som er nevnt ovenfor.

8.5. Sammenlignbarhet med sektorstatistikker

Det eksisterer i liten grad sektorstatistikker å sammenligne med. Registergrunnlaget er i utgangspunktet hentet fra sektorstatistikker, og det vil ikke være gjenstand for noen spesiell bearbeiding som kan skape avvik.

8.6. Brukerbehov

Det var et ønske fra brukerhold at kjennemerket antall biler til disposisjon kommer med i FoB2000.

8.7. Internasjonale anbefalinger

Spørsmålet om antall biler til disposisjon, er et sekundært kjennemerke i de internasjonale anbefalingene. Svaralternativene er "ingen bil", "en bil" og "to eller flere". På grunnlag av registrene vil det samlede, eksakte antallet bli registrert i FoB2000.

8.8. Innstilling

SSB går inn for at kjennemerkene blir med i FoB2000 slik de er foreslått, og at opplysningene skal hentes fra tilgjengelige registre. Det vil si at spørsmål om bilhold ikke vil inngå på boligskjemaet.

8.9. Kjennemerker som etter forslaget ikke kommer med

8.9.1. Avfallssortering

Spørsmålet om kildesortering av avfall var med som nytt kjennemerke i FoB90. Det er mulig å få opplysninger om avfallssortering til FoB2000 uten å bruke spørreskjema. Kommunale og interkommunale bestemmelser om avfallshåndtering gjelder i prinsippet for alle innbyggere i hele kommunen. SSB vil kunne få alle relevante opplysninger direkte fra kommunalt hold. Dessuten blir spørsmål om kildesortering av avfall belyst stadig bedre i sektorstatistikken slik at det ikke lenger er aktuelt som skjemasbasert kjennemerke i en folke- og bolig telling.

8.9.2. Hundehold

Fra brukersiden er det satt fram ønske om at det gjennom FoB2000 skal samles inn opplysninger om hundehold. Begrunnelsen er at dette ville være meget interessante opplysninger bl.a. i forbindelse med medisinsk forskning. Et slikt spørsmål måtte i tilfelle samles inn via boligskjemaet. SSB ser at slike opplysninger kan ha interesse i forskningssammenheng, men oppfatter det likevel som såpass perifert i forhold til en folke- og bolig telling at spørsmålet ikke kan prioriteres på boligskjemaet.

9. Oversikt over forslag til kjennemerker

Kjennemerker som var med i FoB90 er avmerket med x, mens kjennemerker som var med i FoB90, men som ikke vil være direkte sammenlignbare med FoB2000, er avmerket med (x).

Kjennemerker som er nevnt i de internasjonale anbefalingene er avmerket som enten primære eller sekundære, med hhv. P og S.

Familie- og husholdningskjennemerker

KJENNEMERKE	FoB90	Internasjonale anbefalinger	Register/kilde for kjennemerket
Familietype	x	P	Boligtelling/Avledes
Antall personer i familien	x	P	BEBAS
Husholdningsstatus	x	P	Boligtelling/BEBAS/Avledes
Antall personer i husholdningen	x	P	Boligtelling/Avledes
'Inntekt etter skatt'	x	S	Inntektsregister

Personkjennemerker

Demografiske kjennemerker

KJENNEMERKE	FoB90	Internasjonale anbefalinger	Register/kilde for kjennemerket
Kjønn	x	P	BEBAS
Fødselsdato	x	P	BEBAS
Alder	x	P	BEBAS
Sivilstand	x	P	BEBAS
Forrige sivilstand		P	BEBAS
Sivilstandsdato		P	BEBAS
Bostedskjennemerker	x	P	BEBAS
Fødekommune		P	BEBAS
Fødeland	x	P	BEBAS
Dato for første opphold i Norge		S	BEBAS
Botid i Norge		S	BEBAS
Innvandringsgrunn			BEBAS
Innvandringsalder		P	BEBAS
Statsborgerskap	x	P	BEBAS
Innvandringskategori			BEBAS
Landbakgrunn		S	BEBAS
Ektefelles landbakgrunn		S	BEBAS
Statskirkemedlemsskap		S	BEBAS
Antall barn		S	BEBAS
Familiestatus	x	P	BEBAS
Samlivsstatus	x	P	BEBAS/Boligtelling
Relasjon til referanseperson i husholdningen	x	P	BEBAS/Boligtelling/Avledes
Faktisk bosted, ugifte borteboende studenter	x	P	BEBAS/Boligtelling

Utdanningskjennemerker

KJENNEMERKE	FoB90	Internasjonale anbefalinger	Register/kilde for kjennemerket
Utdanningens art (NUS)	x	P	BHU + tilleggsundersøkelse
Utdanningens art (ISCED)	x	P	BHU + tilleggsundersøkelse
Kode for fullført pedagogisk seminar	x		BHU
Elev/student på tellingstidspunktet	x	S	BHU
Klassetrinn	x		BHU
Påbegynningsstidspunkt	x		BHU
Heltids-/deltidsutdanning	x	S	BHU
Skolested	x	S	BHU/GAB

Arbeidsmarkedskjennemerker

KJENNEMERKE	FoB90	Internasjonale anbefalinger	Register/kilde for kjennemerket
For tellingsuka			
Arbeidsstyrkestatus	x	P	Arbeidsmarkedsregister
Avtalt arbeidstid i uka	x	P	Arbeidsmarkedsregister
Yrkesstatus		P	Arbeidsmarkedsregister
Yrke		P	Arbeidsmarkedsregister
Næring		P	Arbeidsmarkedsregister
Organisasjonsform/institusjonell sektor		S	Arbeidsmarkedsregister
Arbeidsstedets beliggenhet	(x)	P	Arbeidsmarkedsregister
Bedriftens størrelse		S	Arbeidsmarkedsregister
Pendling	x	P	Arbeidsmarkedsregister, BEBAS
Klassifisering av pers. utenf. arbeidsstyrken		P	Arbeidsmarkedsregister
For tellingsåret			
Aktivitetsstatus (viktigste)		S	Arbeidsmarkedsregister
Sysselsatte i året (>100 timer)	x		Arbeidsmarkedsregister
Arbeidstid i året	(x)		Arbeidsmarkedsregister
Yrkesstatus	x	S	Arbeidsmarkedsregister
Yrke	x	S	Arbeidsmarkedsregister
Næring	x	S	Arbeidsmarkedsregister
Organisasjonsform/institusjonell sektor	(x)	S	Arbeidsmarkedsregister
Arbeidsstedets beliggenhet	x	S	Arbeidsmarkedsregister
Bedriftens størrelse		S	Arbeidsmarkedsregister
Sosioøkonomisk gruppering		S	Arbeidsmarkedsregister

Inntektskjennemerker

KJENNEMERKE	FoB90	Internasjonale anbefalinger	Register/kilde for kjennemerket
Yrkesinntekt	x	S	Selvangivelsesregister
Overføringer	x	S	Selvangivelsesregister/Inntektsregister/FD-Trygd
Kapitalinntekt		S	Selvangivelsesregister
Brutto formue			Selvangivelsesregister

Geografiske kjennemerker

KJENNEMERKE	FoB90	Internasjonale anbefalinger	Register/kilde for kjennemerket
Grunnkrets	x	P	GAB
Delområde	x	P	GAB
Bydel	x	P	GAB
Kommune	x	P	BEBAS
Fylke	x	P	BEBAS
Landsdel	x	P	BEBAS
Bostedsstrøk	x	P	BEBAS/GAB
Regionalt mellomnivå		P	GAB
Koordinater			GAB

Andre kjennemerker

KJENNEMERKE	FoB90	Internasjonale anbefalinger	Register/kilde for kjennemerket
Gyldig førerkort	x		Førerkortregisteret.
Antall personbiler som eies	x	S	Kjøretøyregisteret
Personer som disponerer personbil gjennom arbeidsforhold		S	LTO

Bolig- og bygningskjennemerker

Boligkjennemerker

KJENNEMERKE	FoB90	Internasjonale anbefalinger	Register/kilde for kjennemerket
Boligtype		P	GAB
Innlagt vann		S	GAB
Bebodd/ubebodd ¹²	(x)	P	Skjema/GAB
Beboere	x	P	Skjema
Antall rom i boligen	x	P	Skjema
Boligareal	x	S	Skjema
Tilleggsareal			Skjema
Kjøkken	x	P	Skjema
Bad/dusj	x	P	Skjema
Toalettforhold	x	P	Skjema
Oppvarmingskilde	x	P	Skjema
Rom i samme etasje	x	P	Skjema
Etasje	x	S	Skjema
Eie-/leieforhold	x	P	Skjema/GAB
Hvem eier/leier boligen?			Skjema
Garasje			Skjema
Antall trappetrinn for å komme inn i boligen			Skjema

Bygningskjennemerker

KJENNEMERKE	FoB90	Internasjonale anbefalinger	Register/kilde for kjennemerket
Bygningstype	x	P	GAB
Heis	x	S	Skjema
Antall boliger i huset	x	S	Skjema
Byggeår	x	P	Skjema

¹² Forutsetter boligregister.

Litteratur

Notater 93/15: Befolkningens høyeste utdanning - revidert dokumentasjon. SSB.

Notater 94/3: Folke- og bolig telling 1990 - Evaluering. Innstilling fra et utvalg som har vurdert tellingen. SSB.

Notater 95/3: Mot en registerbasert folke- og bolig telling år 2000? Innstilling fra et arbeidsutvalg. SSB.

Notater 95/21: Mot en registerbasert husholdnings- /bolig telling? Innstilling fra et arbeidsutvalg. SSB.

Notater 96/7: Kobling av adresseregistrene i DSF og GAB. Dokumentasjon og resultater. SSB.

Notater 96/39: D-nummerpopulasjonen. SSB.

Notater 97/75: Tettstedsavgrensning og arealbruksstatistikk for tettsteder 1997. Dokumentasjon av metode og programmering. SSB.

Notater 98/2: Rapport fra seminar om innholdet i Folke- og bolig tellingen år 2000. 20. november 1997. SSB.

Notater 98/5: Metodevalg og kostnader ved etablering og drift av et boligregister. Revidert forslag. rapport fra en arbeidsgruppe. SSB.

Notater 98/15: Folke- og bolig tellinger i Danmark og Finland. Rapport fra en studietur 1.-4. desember 1997. SSB.

Notater 98/19: Rapport fra seminar 18. mars 1998 om kjennemerker i bolig tellingen. SSB.

Notater 98/26: Geografisk informasjon i Folke- og bolig tellingen år 2000. SSB.

Notater 98/27: Rapport fra seminar 12. februar 1998 om geografisk informasjon i Folke- og bolig tellingen år 2000. SSB.

Standard for inndeling etter sosioøkonomisk status. 1984, SNS nr. 5.

Standard for utdanningsgruppering. Revidert 1989, SNS nr. 7.

Standard for næringsgruppering, NOS, nr. C 182, 1994.

UN/Eurostat: 'Recommendations for the 2000 censuses of population and housing in the ECE region', Statistical Standards and Studies - No 49.

Vedlegg 1

Definisjoner:

Administrativt register - register som brukes i forvaltningen som grunnlag for beslutninger som vedrører enkeltpersoner. SSB bruker i stadig større utstrekning slike registre i sin statistikkproduksjon.

Adressedata - Adresseenheter og opplysninger knyttet til disse.

Adressegivende myndighet - Kommunen, som regel oppmålingsvesenet eller teknisk etat i kommunen.

Bolignummer - et nummer som entydig identifiserer en bolig i et bygg. Bolignummeret består av 5 siffer der det første er en kode som angir etasjetype, de to neste sifrene angir i hvilken etasje boligen ligger, mens de to siste sifrene angir boligens nummer i etasjen. Dette nummersystemet har vært brukt i GAB siden 1. januar 1983.

Offisiell adresse - en offisiell adresse er normalt satt sammen av et adressenavn og et adressenummer (gate-/veinummer og husnummer, ev. oppgang).

Matrikkeladresse - en matrikkeladresse er identisk med eiendomsnummeret (gårdsnummer, bruksnummer, festenummer, ev. seksjonsnummer).

Numerisk adresse - et standardisert format for adresse. På offisielle adresser består den numeriske adressen av kommunenummer, en kode for gate/vei, en kode for husnummer, en kode for oppgang og et eventuelt undernummer. På matrikkeladresser består den numeriske adressen av kommunenummer, gårdsnummer, bruksnummer, festenummer og eventuelt seksjonsnummer.

Situasjonsfil - Ekstrakt av et løpende oppdatert databasesystem/register system der alle hendelser/bevegelser er hentet ut på en bestemt dato.

Statistikkregister - register med formål å være grunnlag for statistikkproduksjon. Slike register kan aldri benyttes som grunnlag for forvaltningsmessige beslutninger som berører enkeltpersoner. Statistikkregistre kan være rene kopier av administrative registre, men ofte er et statistikkregister bygd opp ved at utvalgte kjennemerker er hentet fra mange forskjellige administrative registre og koblet sammen i et nytt register. Et statistikkregister bygd opp på denne måten, vil ofte inneholde nye, avledede kjennemerker (f.eks. 'inntekt etter skatt').

Tettstedsprosjektet - Et prosjekt i SSB som bl.a. har som formål å utvikle en metode for automatisk avgrensning av tettsteder basert på kontinuerlig oppdaterte registre (GAB og DSF).

Verdiorientert folkeregistrering - betegner den delen av folkeregistrenes arbeid som går ut på å bedre kvaliteten ut over det en oppnår ved den normale meldingsgangen. Det er i første rekke bostedsregistreringen som omfattes av begrepet. Aktiviteten omfatter inngåelse av avtaler med ulike offentlige instanser, utnytte andre administrative registre, og følge opp postreturer. Folkeregistrene har hjemmel til å fatte vedtak om f.eks. utvandring eller endret innenlandsk bosted.

Vedlegg 2

Forkortelser:

A/A-registeret - arbeidsgiver/arbeidstakerregisteret.

BEBAS - befolkningsbasen i SSB. Basen blir løpende oppdatert med meldinger direkte fra DSF.

BHU - (register over) Befolkningens høyeste utdanning.

BOF - Bedrifts- og foretaksregisteret.

DSF - Det sentrale folkeregister. Det nye offisielle, sentrale registeret i folkeregistersystemet. Registeret ligger i Skattedirektoratet og oppdateres av de lokale folkeregistrene via online tilknytning. DSF avløste i 1993 DSP ved Statens Datasentral.

DSP - Det sentrale personregister. Registeret var forgjengeren til DSF som offisielt, sentralt personregister.

ER - Enhetsregisteret.

FoB - Folke- og bolig telling.

GAB - Grunneiendoms-, adresse- og bygningsregister.

LTO - Lønns- og trekkoppgaverregister.

MABYGG - prosjekt for å etablere et fullstendig bygningregister i GAB. Gjennom dette prosjektet ble alle bygg med areal 15 m² eller større registrert i GAB. Hver bygning er tildelt et eget bygningsnummer og bygningene er inndelt etter bygningstype. I tillegg ble alle bygningene koordinatfestet.

SKD - Skattedirektoratet.

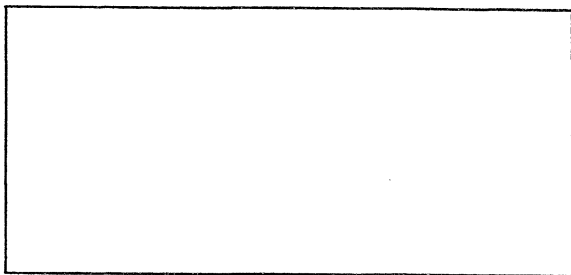
SK - Statens Kartverk.

SOFA-søker-registeret (Søk Og Finn Arbeid): Arbeidsmarkedsetatens register over arbeidssøkere, arbeidsledige og personer på arbeidsmarkedstiltak.

De sist utgitte publikasjonene i serien Notater

- 97/75 M.V. Dysterud og E. Engelién: Tettstedsavgrensing og arealbruksstatistikk for tettsteder 1997: Dokumentasjon av metode og programmering. 61s.
- 98/1 L.C. Zhang: Dokumentasjonsrapport: Den nye estimeringsmetoden for Arbeidskraftundersøkelsen (AKU): Fylkesvis kalibrering med landsetterstratifiserte vektorer som startverdier. 18s.
- 98/2 FoB2000. Rapport fra seminar om innholdet i Folke- og bolig tellingen år 2000. 20. november 1997, i SSB, Oslo. 50s.
- 98/3 L. Belsby og A. Vedø: Frafallsanalyse av Helseundersøkelsen 1995. 22s.
- 98/4 H.M. Teigum: Omnibusundersøkelsene 1997: Dokumentasjonsrapport. 138s.
- 98/5 Metodevalg og kostnader ved etablering og drift av et boligregister. Revidert forslag: Rapport fra en arbeidsgruppe som har revidert og oppdatert planene for opprettelse av et boligregister. 31s.
- 98/6 S. Kristoffersen og R. Eriksen: Inntekts- og formuesundersøkelsen for personlig næringsdrivende 1993: Dokumentasjon. 172s.
- 98/8 P.Ø. Kolbjørnsen: Pilotundersøkelse om postvirksomhet. 24s.
- 98/9 K. Bjønnes, G. Dahl og B.R. Joneid: FD - Trygd: Dokumentasjonsrapport: Pensjoner, grunn- og hjelpestønader, avslag på uførepensjon. 1992-1993. 123s.
- 98/10 I. Helde: Arbeidsgiveravgiften 1967-1998 - soneinndelingen. 37s.
- 98/11 V. Pedersen: Inntekts- og formuesundersøkelsen 1995: Dokumentasjon. 89s.
- 98/12 A. Langørgen: Indekser for bosettingsmønster i kommunene. 7s.
- 98/13 G. Dahl, B.R. Joneid og R. Wølner: FD - Trygd: Dokumentasjonsrapport: Økonomisk sosialhjelp. 1992-1993. 26s.
- 98/14 A.S. Abrahamsen: Oppgavebyrde og fleksibilitet for bedrifter og foretak etter SSBs utvalgsplaner. 91s.
- 98/15 FoB2000: Folke- og bolig tellinger i Danmark og Finland: Rapport fra en studietur 1.-4. desember 1997. 29s.
- 98/16 A.A. Ritland: Livsstil, seksualitet og helse: En spørreskjemaundersøkelse: Dokumentasjonsrapport. 13s.
- 98/17 A.A. Ritland: Seksualitet og helse: En spørreskjemaundersøkelse: Dokumentasjonsrapport. 24s.
- 98/18 H.M. Teigum: Kostholdsundersøkelsen 1997: Dokumentasjonsrapport. 38s.
- 98/19 C. Hendriks: FoB2000: Rapport fra seminar 18. mars 1998 om kjennemerker i bolig tellingen. 41s.
- 98/20 D.Q. Pham: Sesongjustering av tidsserier i Statistisk sentralbyrå: En sammenligning mellom X11 ARIMA og X12 ARIMA. 85s.
- 98/21 F. Bendiksen og K.-A. Hovland: Foreldrebetalingundersøkelse: Rapport om betalingen for heldagsopphold i kommunale og private barnehager. 1. halvår 1998. 36s.
- 98/22 L. Lindholt: Dynamiske oljemodeller: Intertemporal optimering og adferds-simulering. 55s.
- 98/23 T.N. Evensen: Nasjonalregnskap: Beregning av post- og distribusjonsvirksomhet. 23s.
- 98/24 P.M. Holt, L. Haugen og P.E. Gjedtjernet: Skattestatistikk. Etterskuddspliktige 1995 og 1996: Dokumentasjon. 36s.
- 98/27 L. Rogstad: FoB2000: Rapport fra seminar 12. februar 1998 om geografisk informasjon i Folke- og bolig tellingen år 2000. 46s.
- 98/28 E. Midtlyng: Dokumentasjonsrapport AKU 1996. 41s.
- 98/29 G. Haakonsen, K. Rypdal og B. Tornsjo: Utslippsfaktorer for lokale utslipp - PAH, partikler og NMVOC. 74s.

Notater

Tillatelse nr.
159 000/502

B *Returadresse:*
Statistisk sentralbyrå
Postboks 8131 Dep.
N-0033 Oslo

Statistisk sentralbyrå

Oslo:
Postboks 8131 Dep.
0033 Oslo

Telefon: 22 86 45 00
Telefaks: 22 86 49 73

Kongsvinger:
Postboks 1260
2201 Kongsvinger

Telefon: 62 88 50 00
Telefaks: 62 88 50 30

ISSN 0806-3745

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway